

SLOVENEK

Cena inšeratom:

Enostopna petitis vrsta mali
oglas po Din. 1-60 in Din. 8-
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po Din. 2 60, postana itd.
po Din. 4-.Pri večjem naročilu popust.
Izbeje vsek dan izvzemaj
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 14
b) dostavljen na dom
mesečno „ 12
za inozemstvo:
mesečno „ Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji „ Din 20
v inozemstvu „ „ 40

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; neizbrana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
zagreb 39.011, sarajev 7563, praska in dunaj 24.797.

Zbor zaupnikov SLS.

Zbor zaupnikov SLS, katerega za-
ključki niso globoko interesirali samo
ljudske stranke, ampak celo jugoslovan-
sko javnost, se je otvoril v ponedeljek
točno ob napovedani uri ob veliki udelež-
bi strankinih zaupnikov, tako da je bila
velika Unionova dvorana popolnoma za-
sedena. Ko je stopil na oder načelnik
stranke, dr. A. Korošec, je dvorana od-
mevala burnih ovacij in več minut tra-
jajočega aplavza. Bilo je kakor v letih
1917—1918, ko je slovenski narod eno-
dušno pozdravljaval oznanjevalca sloven-
ske samostojnosti. In res! Zbor zaupni-
kov SLS svojega načelnika ne smatra
danes samo za predstavitelja svoje
stranke, marveč za predstavitelja enotne
volje celokupnega slovenskega naroda v
borbi za svobodo Slovenije.

V ospredju letošnjega zbora zaupni-
kov je stalo vprašanje politične taktike
parlamentarne zastopstva SLS Jugo-
slovenskega kluba, ki je dejansko pre-
stavitelj slovenskega naroda, kateri bije
boj za svojo neodvisnost. In ko je zbor
zaupnikov zaslusal poročilo o političnem
položaju v naši državi, je prišel enoglas-
no kot še nikoli do zaključkov, ki so raz-
vidni iz tozadevne resolucije, objavljene
na drugem mestu.

Mnogo zborov zaupnikov je že imela
SLS. Mnogo perečih važnih vprašanj se
je razpravljalo na njih. In povsod so se
zaupniki vedno zedinili in sporazumeli.
Danes pa moremo naglasiti samo sledeče:
še nikdar ni bila enotna volja SLS in
slovenskega naroda tako jasno in eno-
dušno izražena kot na tem zboru zaupni-
kov! To, kar je izraženo v resoluciji,
ni prazna beseda, marveč trdna volja in
živa vera ne-le cele mogočne SLS, mar-
več slovenskega naroda sploh, ki le v
SLS vidi trdno jamstvo za uresničenje
svojih narodnih, kulturnih, političnih in
gospodarskih zahtev!

Ob trideset na 11. otvori podnačelnik
SLS prof. Bogumil Remec zborovanje za-
upnikov s pozdravom vsem strankinim za-
upnikom, ki so kljub slabemu vremenu pri-
šli iz vseh krajev Slovenije v tako ogrom-
nem številu. V smislu pravilnika SLS pred-
laga, da si zbor izvoli predsednika in sicer
predlaga dr. Korošca. (Bučen aplavz.) Za
namestnike predlaga predsednike treh sta-
novskih političnih organizacij SLS, pred-
sednika Kmetске zveze, poslanca Bro-
darja, predsednika Obrtne zveze gosp.
Orina in predsednika Delavske zveze dr.
Gosarja. (Odobranje.) Predlogi se so-
glasno sprejmejo. Ko zavzame načelnik SLS
dr. Korošec svoje mesto, mu zborovalci
prirede pristrčne manifestacije.

Poročilo načelnika dr. Korošca.

Načelnik Slovenske ljudske stranke dr.
Anton Korošec je podal nato poročilo o
političnem položaju. Govoril je vsem iz
srca, tako kakor misli in čustvuje ves na-
rod, kar je pokazalo gromovito pritrjeva-
nje, ki je bilo tako silno, da je moral go-
vornik mestoma z daljšimi pavzami preki-
niti govor, dokler se ni poleglo odobrava-
nje. Govornik je izvajal:

V STOMIN VRLIM MOŽEM.

Somišljeniki! Gospod podnačelnik Vas
je pozdravil s toplimi besedami. Naša dolž-
nost pa je, da se hvaležno spomnimo tudi
onih zaslužnih in marljivih somišljenikov,
ki so izginili iz naših vrst in nam jih je
ugrabila smrt, predvsem dr. Verstov-
ška in Livšega deželnega poslanca Oz-
meca. (Slava-klici.) Mislim, da soglašate
z menoj, ako izpregovorim tudi par besed,
predno preidemo k poročilu o političnem
položaju, v spomin možu, ki sicer ni pri-
padal našim vrstam, pa je bil z nami ved-
no v prijateljskih odnosih in s katerim
smo tudi mi mnogo izgubili. To je pred-
kratki umrli Stojan Protič. (Klici: Sla-

va mu!) Bil je dosedaj prvi in edini srbski
politik, ki je gledal in videl tudi preko Sa-
ve in razumel narode, ki prebivajo tokraj
Save. Bil je voljan dati tudi drugim naro-
dom iste pravice, kakor jih ima njegov na-
rod. Raditega je bil izobčen iz kroga svo-
jih nekdanjih prijateljev. Mi se ga danes
ob tej priliki prijateljski spominjamo in mu
kličemo: slava! (Klici: Slava!)

ZA ZATIRANE ROJAKE.

Slovenska ljudska stranka je predvsem
slovenska stranka. Zato smatram za
dolžnost, da danes ne pozabimo svojih ro-
jakov izven naših državnih mej in prote-
stiram proti velikim krivicam, ki se jim
gode, in težkim udarcem, ki jih je italijan-
ska roka zadala slovenskemu šolstvu na-
šega naroda v Primorju, da domo duška
svojemu gnjevu proti temu kulturn. škani-
dalu. Velika krivica se je zgodila našemu
narodu, ko je bil razdeljen in razkosan, ker
ima po božjih in človeških zakonih pravo,
da se skupno in samostojno politično in
kulturno razvija. Kar je protinaravno in
nasilno ločeno, se mora prejalisej zopet
združiti kot narodna celota in svobodni na-
rodni državi. (Dolgotrajno in burno odo-
branje.)

REKA.

O tej priliki moram povedati svoje mne-
nje o Reki. Enkrat smo jo že morali kupiti
s Snežnikom, St. Petrom, Pостоjno in celim
pasom slovenske zemlje. Italija sama je
podpisala pogodbo, da bo Reka svobodna.
Naša zahteva je, da branimo to, in vsaka
naša vlada mora skrbeti, da tudi Lah dr-
ži, kar je podpisal v Rapallu, namreč, da
ostani Reka svobodna država.

ODNOŠAJ DO AVSTRIJE.

Z ozirom na naše sosede naokoli želi-
mo z vsemi dobrega prijateljstva, a ne take-
ga, da bi ž njim prodajali svoje lastne inte-
rese, kakor se je to zgodilo tam, kjer je bilo
to najmanj potrebno, pri Avstriji, kjer ni-
smo zavarovali našim koroškim bratom niti
internacionalno jim zagarantiranih pravic,
niti smo branili gospodarske zahteve na-
ših slovenskih državljanov samih. (Pritrje-
vanje.) Srbi, ki so se pogovarjali z Avstri-
jo, so se bolj ozirali, da ugodijo avstrijskim
Nemcem, nego nam Slovencem, ki smo ž
njimi v isti državi.

ODGOVORNOST.

Srbski narod ima sedaj usodo cele dr-
žave v rokah, on sam je na vladi, zato je
tudi on sam odgovoren, kako se v naši dr-
žavi danes vlada. Mi Slovenci s to vlado sa-
mo enega naroda nismo zadovoljni, ne samo
ker so poklicani, da vodijo usodo te države
vsi trije v njej zastopani narodi, ampak ker
tudi stvarno ta vlada nam Slovencem ne
daje tega, kar smemo opravičeni od nje ter-
jati. Ona nas preganja, zanemarija in zapo-
stavlja. (Živahno pritrjevanje.)

PREGANJANJE SLOVENSkih OFICIRJEV

Kar se je zgodilo z našimi slovenskimi
oficirji, ali ni to preganjanje slovenskega
življa v državi? (Viharno pritrjevanje.) De-
lavni, sposobni in pošteni ljudje se vržejo
na cesto z ženo in otroki in izročijo pomanj-
kanju, na njih mesto pa pridejo nesposob-
ni in nekvalificirani ljudje, tudi tuji držav-
ljani, kakor se je to n. pr. zgodilo v admini-
strativni službi. (Silno ogorčenje med zbor-
ovalci in vzklikanje: Sramota!) Ako bi bili
ti slovenski oficirji v Makedoniji, potem bi
razumeli, ako bi po takem ravnanju šli li-
stom med hajduke. Med Slovenci to ni mo-
goče. Zato pa naj bodo dan za dnevom slo-
venskim bratom glasniki resnice, da se jim
je zgodila ta krivica samo zaradi tega, ker
so Slovenci. (Burno pritrjevanje.) Naj bodo
dan za dnevom glasniki, da je zakrivil ta zlo-
čin nad njimi ne samo Belgrad, ampak tudi
tisti slovenski bratje, ki so Slovenijo pro-
dali centralizmu. (Gromovito pritrjevanje.)

KAJ OBETA CENTRALIZEM
URADNIŠTVU?

Isto preganjanje kakor slovenskim ofi-
cirjem preti tudi uradnikom. Sposobni
ljudje bodo reducirani in bodo morali iskati
novega kruha zase in svojo famijlo, ne-
sposobni ljudje se bodo še nadalje trpeli po
uradih, tudi cela vrsta ljudi, ki niso naši
državljeni. Prišli bodo koruptni elementi.
Naša lastna domovina nas goni v tujino s
trebuhom za kruhom, dočim tujcem neslo-
vanske narodnosti gre pšenica v klasje. Ta
politika je nevzdržljiva.

SLOVENSKA UNIVERZA.

V nobeno kategorijo bratstva ne spa-
da tudi to, kar se dogaja z našo univerzo.
(Burno pritrjevanje.) Vsak hip se razbur-
ja profesorji, dijaki, ves narod. Sedaj pre-
ti srbska vlada, da ukine to, sedaj ono fa-
kulteto. Slovenska univerza je naša sloven-
ska kulturna zadeva in mi pravimo, da se
z našo zadevo ne sme nihče igrati. (Gro-
movito odobranje.) Nihče drug nima uki-
niti naše univerze! Ako hočejo Srbi uki-
niti univerze, naj ukinjaajo svoje, ti-
ste nepotrebne fakultete v Subotici in Skop-
lju, ki so fabrike in nič drugega, iz katerih
se naj razlije povodenj srbskih uradnikov
po celi zemlji. (Pritrjevanje.)

DRUGI STANOVI.

Kakor oficirji in uradniki, tako ali še
bolj morajo seveda slovenski delavci in
obrniki in kmetje čutiti, da pri nas vlada
samo en narod in da druga dva morata ubo-
gati, služiti in trpeti. Slovenski delavci so
pri zadnjih štrajkih videli, da zastoj iščejo
razumevanja in podpore v Belgradu. In, da
pokažejo vsemu svetu, da pri nas ni smi-
sla in umevanja za socialno bedo, zato bodo
ukinili ministristvo za socialno politiko. (Kli-
ci: Skandal!) Obrtniki in kmetje pa čutijo
vso težo srbske vlade in visokosti in neena-
kosti davkov in v slavnem kuluku. (Vese-
lost in pritrjevanje.) O tem se bodo pre-
brale tudi resolucije, ki bodo pokazale, ka-
ko se reže koža z naših hrbtov.

OČITKI CENTRALISTOV.

In nam naši politični prijatelji pravi-
jo: Saj imate vso politično moč v Slove-
niji v rokah, zakaj je ne izrabite? Mi pa jim
nato odgovarjamo: Mi imamo svojih 21 po-
slancev, mi smo zastopniki slovenskega na-
roda, a o slovenski politični moči govoriti,
je velika hinavščina nasprotnikov, ki so jo
prodali centralizmu. (Viharno pritrjeva-
nje.) Slovenska politična moč je pokopana,
vrne pa se, ko pride nazaj z avtonomijo
Slovenije. (Dolgotrajno pritrjevanje.) Oni
pa, ki so jo ubili in pokopali, so demokrat-
je in kmetijci, ki vas hočejo sedaj za to še
zasmehovati. (Pritrjevanje.) Mi Slovenci pri
svojem malem številu v nobeni situaciji
se daj ne moremo igrati odločitve vloge,
ker v parlamentu odločujejo številke in ne
žalibog razlogi in pamet.

Drugo očitjanje je: To delajo radikali!
Ako bi nas pustili z radikali na vladi, bilo
bi boljše. Mi: Za to nimamo nobenih garan-
cij. Cela dosedanja zgodovina je dokaz te-
mu in povsod po celem svetu velja pravi-
lo: Boljše samo en nasprotnik kakor dva.
(Viharno pritrjevanje.) Pri kuluku smo vi-
deli, da so celo iz demokratske opozicije go-
vorili za kuluk. Kaj še bi bilo, ako bi bili
v vladi! (Klici: Čujmo!) Očividno najbolj pa
vznemirja naše politične tovariše na Slo-
venskem, zakaj da še nismo v vladi. Danes
biti v vladi, se pravi biti centralist. (Burno
pritrjevanje.) Kaka napaka bi bila, postati
centralist danes, ko je celo demokratska
stranka začela tok časa in se previdnim
korakom začela bližati avtonomistični mi-
sli, o tem ni treba govoriti. Iti v vlado, pa
je danes isto, kakor postati centralist. S tem
bi bili pravzaprav že očitki naših nasprot-
nikov o pogrešeni taktiki odpravijeni, to-
da ker nas danzadnevom s histerično do-
sadtostjo oblegajo s prigovarjanjem, da

vstopimo v vlado, bomo tudi mi malo do-
sadtiji in jim nanovo razložimo, kako je z
našim vstopom v vlado.

NAŠA ČAST IN POŠTENJE.

Pot v vlado je nam zastavljen s tem,
da še danes ne dobimo širokih zakonodaj-
nih avtonomij. To je za nas glavni vzrok.
Tega sicer mnogi Slovenci ne razumejo, ki
mislijo, da je nepolitično, držati se v poli-
tiki načel, toda mi smo iz druge šole. Ako
pa se nam jutri ta kardinalna zahteva iz-
polni, še pot v vlado vedno ni svobodna!

Mislim, da bi se cel narodno misleči
slovenski svet zgražal, če bi mi v Belgradu
hodili roko v roki, kot politični zavezniki in
prijatelji, skupaj s Schauerjem, medtem ko
Nemci v Avstriji vse storijo za smrt naših
bratov. (Burno odobranje.) Ta prizor, o
tem smo uverjeni, bodo nam nudili svoje-
časno naši demokratje in kmetijci, ki se
združijo tudi s hudičem, samo da jih vzame
seboj v vlado, a nas v tej družbi ne bodo
videli. Mi smo Slovenci! (Viharno in dolgo-
trajno odobranje.)

POGLAVJE O KORUPCIJI.

In še eden jako važen pomenek bi mi
morali imeti z vsako stranko, izrecno
poudarjam, z vsako stranko, v koje družbi
bi mi hoteli ustvariti vlado, in to je pome-
nek o korupciji. Te države ne bo razbil ne
Radič, ne naša avtonomija, ne bo zavoje-
val tudi Italijan, a ta država je v veliki ne-
varnosti prvič zaradi neenakosti, ki jih do-
življamo vedno na novo in drugič zaradi ko-
rupcije. (Viharno pritrjevanje.) Korupcija
ni kakor kraja in tatvina. Navadnih tatov ni
težko spoznati in dobiti, a korupcija je zlo-
čin, katero izvršujejo oko v oko najbolj ra-
finirani državljani medseboj, ki hodijo med
nami v dostojanstvu in z zelo skrbno pri-
pravljenom masko poštenosti. Korupcija hodi
dandanes zelo oholo in oblastno po vseh
naših političnih, agrarnih, sodnih, finanč-
nih, davčnih in vojaških uradih, hodi po
najvišjih in najnižjih instancah. Vsi jo vi-
dimo, da prihaja in odhaja, a korupcija sa-
ma molči, taji, ne govori ne oni, ki prejema,
ne oni, ki daje. A da korupcija hodi okoli,
spoznamo po čudežih, ki se godijo tam, kjer
je bila.

V odporu proti korupciji bi bilo narod-
no edinstvo potrebno, a ne tam, kjer je to
istovetno z negacijo dveh narodnih indivi-
dualitet. Samo en državni udar široke
mase ljudstva razumejo, in to, kadar se iz-
vrši v obrambo njihovih lastnih žepov. Naša
stranka bo stala vedno tam, kjer je borba
proti korupciji, in za to ne bomo vstopili v
noben vladni čoln, ki bi hotel pluti po sta-
rih, motnih vodah. Nam se hoče čistih, sve-
žih voda (Gromovito odobranje) in četudi
se mora par desetih ljudi vreči neusmiljeno
čez krov.

RADIKALNA KORUPCIJA V SLOVENIJI

Vemo: korupcija pride po vsaki vojni.
Zelo čudimo pa se, da do leta 1923 še ni
bilo mogoče zbrati fronte zoper korupcijo
in za obnovo človeške družbe. Mislim na
vse stranke na levo in desno, ko govorim
o korupciji. Rad bi pa povedal posebej ne-
kaj o radikalni stranki in sicer o sloven-
skem delu radikalne stranke. Mi Slovenci
se sramujemo za srbske radikale, kadar
pogledamo, kakšna kvaliteta se je zbrala v
radikalni stranki na Slovenskem. Prizna-
vam, da so častne izjeme.

DVA SVETOVA.

Tudi nekaj drugega ne smemo prezreti,
ako hočemo v vlado in to je ta velikanska
razlika v mišljenju in naziranju, ki se po-
kaže pri vsakem zakonskem predlogu in
tvori med nami nepremostljiv prepad. Srbi
z veseljem sprejemajo kuluk, mi kolnemo
in škripujemo z zobmi, neenakost v obdav-
čevanju jim je dobrodošla, nam jemlje ve-
selje do države, njim je absolutizem všeč

ako ga vzdržuje lastna stranka, mi sanjamo o demokratizmu, o volji naroda, mi smo za hitro reševanje poslov, oni imajo vremena. (Pritrjevanje.) In tako prepad za prepadom. Samo eno pametno in mirno sožitje je pač mogoče, in to je v obliki avtonomije. (Viharno pritrdjevanje.) To vse naj premisli dobro, kdorkoli sili našo stranko v vlado. Te točke se morajo prej razčistiti, preden je sploh misliti na najmanjši preobrat v naši politični taktiki! (Burno odobravanje.)

OPOZICIONALNI BLOK.

V novejšem času se mnogo govori tudi o opozicionalnem bloku in za to je treba tudi o tem povedati par besedi in osvetliti naše stališče. Vsak opozicionalni blok ima lahko trojno nalogo: 1. da skuša vlado strmoglaviti, 2. da skuša dobiti mandat za nove volitve in 3. da se zveže tudi preko volitev za eventualno novo vlado. Za opozicionalni blok pridejo v poštev: demokrati in zemljoradniki, a že pri začetku se je srbska zemljoradniška stranka pokazala nezanesljivo zaveznico. To delovanje pri prvi in drugi točki je lahko brez nadaljnjega mogoče, tu ni treba posebnih programatičnih soglasij. Za to vsaj od naše strani tu ne bo posebnih težav. Pač pa je druga stvar, ako se govori o tem, da bi se prevzela vlada po eventualnih volitvah. Tu veljajo isti pogoji, kakor smo jih že povedali, ko smo razmotrivali vprašanje, da bi že sedaj vstopili v vlado.

NAŠE STALIŠČE.

Sploh moramo vsem drugim strankam, ki mislijo na selavo vlade z nami, zopet in zopet jasno naglasiti to-le: Naša stranka lahko umre na avtonomističnem programu, a prodati ga ne more tudi za ceno kake vladne. (Dolgotrajno, viharo odobravanje.) A tudi to lahko rečemo vsemu slovenskemu narodu: Smrt naše stranke bi pomenila smrt slovenskega sploh. (Viharno pritrdjevanje.) Zato razumemo, zakaj nekateri črni sinovi Slovenije s tako slastjo v uradih in izven uradov hujskajo in rujejo proti nam, a zato smo obenem polni nade in prepričanja, da bo slovensko ljudstvo, ki noče svoje narodne smrti, vztrajalo v boju za svoj obstanek ob naši strani! (Burno odobravanje.) Ta boj, četudi je težak in dolgotrajen, ni brezupen in brezuspešen. Ta boj za samostojnost Slovenije in avtonomistično ureditev države se širi in avtonomistična misel prodira v vseh strankah, razen morda v zakrknjeni SKS. Četudi je boj hud in moramo veliko pretrpeti, vendar gre za to, ali likvidiramo, ali pa se nadalje borimo, dokler ne zmagamo! (Viharni klici: Mi bomo vztrajali!) Mi se hočemo boriti do zmagave! (Dolgotrajno odobravanje.)

Dovolite, da sklenem. Ako pogledamo na notranjo politično situacijo, ako pogledamo, kako stojimo v državi nasproti drugim strankam, potem mislim, da lahko izjavim v imenu SLS, da v tem kaosu zavzemamo povsem jasno stališče in to je: mi ostanemo v poštenu prijateljski zvezi s hrvaško kmetijsko stranko in z muslimansko stranko in sicer zato, da si priborimo svoj najaktualnejši cilj, to je, da si priborimo avtonomijo! In če prihajajo snubi od vseh strani, mi jim pravimo: Lahko nas imate, toda nikdar ne brez avtonomije! (Dolgotrajno odobravanje.) Zborovalci priredijo govorniku burne ovacije.)

Predsedujoči dr. Gosar: Mislim, da govorim iz srca vsem, ako se g. načelniku za njegovo poročilo prisrčno zahvalim. (Ploskanje.) Naš boj bo, kakor ste lahko posneli iz poročila, morda še dolgo trajal, ne bomo pa odnehali, dokler ne dosežemo svojega cilja in svoje svobode. (Odobravanje.)

Dr. Gosar podeli nato besedo g. dr. Janku Brejcu, ki je, živahno pozdravljen, govoril o naši avtonomistični misli. Njegov sijajno zasnovani in tehtni govor, ki so ga zbrani zaupniki frenetično odobravali,

objavljamo posebej na drugem mestu. Predsedujoči dr. Gosar se je referentu ob burnem odobravanju zborovalcev za krasni referat prisrčno zahvalil.

Namesto glavnega tajnika SLS g. dr. Kulovca, ki je bil zadržan po parlamentarnem delu v finančnem odboru, je poročal mariborski tajnik g. M. Kranjc o

Organizacija SLS.

Ko se je pred 3½ letom vršil tukaj prvi zbor zaupnikov po prevratu, se je na tem mestu ugotovilo za SLS razveseljivo dejstvo, da se je tekom 1½ leta po prevratu organizacija SLS izvedla po vsej Sloveniji skoro do zadnje občine in župnije, le malo je bilo še krajev brez krajevne organizacije SLS. Tistokrat je bil tudi potrjen »Pravilnik SLS.« Organizaciji SLS je bil s tem položen temelj, na katerem se je mogla graditi in razvijati dalje. Temelj, pravim; kajti tedaj je bila organizacija SLS izvedena pač na široko, ni pa še šla tudi na globoko. To se je pokazalo kmalu pri volitvah v konstituanto, ko je SLS izšla iz volilnega boja pač relativno, ne pa tudi z absolutno večino, kakor je bila navajena. Vzrok temu je bil poleg kalnega pojavnega razpoloženja, v katerem so nasprotniki lahko ribarili, tudi ta, ker naša organizacija tedaj še ni bila in ni mogla biti tako na globoko in podrobno organizirana, kakor bi bilo za ugodnejši uspeh potrebno.

Takoj po volitvah v konstituanto se je začela doba tihega organizatoričnega dela na globoko. Krajevni odbori SLS, sestavljeni iz najboljših, najdelavnejših mož, ki v svojem odborništvu niso videli samo časti, ampak predvsem dolžnosti in ki so se prostovoljno podvrgli najstrožji disciplini ter se z neumorno poštrevnostjo prizadevali dvigniti organizacijo v svojem kraju. Za mnoge krajevne odbornike SLS je bila doba zadnjih 3 let naravnost junaška doba. Za junaško delo, katero so vršili, jim moramo danes izreči svoje priznanje in zahvalo. (Živahno pritrdjevanje.)

Tudi v zunanjem razvoju naše organizacije smo šli korak naprej. Osnovali smo okrajne organizacije SLS, organizirane po sodnih okrajih. Zadnje tri zime so bile za okrajne organizacije SLS kaj živahne in zanimive. Vsak mesec so se zbirali naši vrli okrajni in krajevni odborniki in somišljeniki k okrajnim sestankom, sejani, posvetovanjem, konferencam in tečajem. Po 3—4 ure daleč so prihajali v politično šolo, da slišijo, kako so somišljeniki krščanskih strank organizirani po drugih državah, da se posvetujejo o tistem podrobnem delu, ki ga imajo vršiti vsak v svoji župniji in občini. Opoljeni z novimi mislimi in načrti so se vračali vsak v svoj kraj, da storjene sklepe tudi izvršijo. Naporno in z žrtvami združeno je bilo sodelovanje pri teh okrajnih prireditvah, a venčano s sijajnimi uspehi.

Tudi javnih shodov nismo zane marjali. Naši poslanci, četudi, zlasti v konstituenti, maloštevilni, so s čudovito vztrajnostjo potovali po svojih dodeljenih jim okrajih ter poročali, vabili, navduševali za nadaljnji boj. Poletja smo porabili za velika dobro pripravljena manifestacijska zborovanja, na katerih naj bi se tudi na zunanjo pokazala rastoča moč stranke in potrdili somišljeniki.

Tajništva SLS so se organizirala. Poleg osrednjega tajništva v Ljubljani in okrožnega tajništva v Mariboru so se osnovala okrajna tajništva v Novem mestu, Celju, Kozjem, in Murski Soboti. Z neprestanim stikom s krajevnimi organizacijami, bodisi pismenim bodisi osebnim, dalje z neposrednim stikom s člani SLS so in morajo biti naša tajništva trajna živa vez med somišljeniki in stranko, med posameznimi organizacijami SLS med seboj, med stranko doma in našim poslanskim klubom v Belgradu.

Neposredni stik s stranko pa je Jugoslovanski klub sam iskal in ga tudi ponovno dobil potom vodstva SLS, v katerem so zastopani odposlanci vseh sodnih okrajev Slo-

venije, vsikdar, kadar se je pokazala za to potreba. Poslovna doba zadnjih treh let šteje lepo število svoj vodstva SLS, na katerih se je razčistila marsikatera nejasna zadeva. Kako je zbor zaupnikov, najvišja oblast v SLS, zlasti pred volitvami 1920 in 1923 vestno in srečno vršilo svoje delo, ste pričali vi sami. O delovanju nadaljnjih osrednjih organov stranke in načelstva in izvršilnega odbora SLS, mi ni treba podrobno govoriti; saj smo tiho, zunanjemu svetu nevidno, a neumorno dela tega nikdar počivajočega gibala naše stranke vsak dan čutili in se je v prvi vrsti njima zahvaliti za tako naglo rast in razvoj stranke.

Časopisje SLS se je zadnja 3 leta še bolj potrudilo, da dá našim somišljenikom svoje najboljše. Kolportaza in agitacija za naše liste se je organizirala, število naročnikov močno dvignilo; na tisoče izvodov širi vsak dan, na desetisoče izvodov vsak teden širi načela in program SLS.

Uspehi in sadovi tihega, vztrajnega dela v organizaciji SLS so se kmalu pokazali. Stranka je rastla in postajala jačja, tako da je že pri občinskih volitvah 1921 dobila nad 60% občinskih odbornikov. Pri letošnjih volitvah v narodno skupščino pa je SLS slavila še veličastnejše zmagovalstvo. Poleg modre taktike našega Jugoslovanskega kluba in drugih vzrokov je ta uspeh sad organizatoričnega dela.

Mi pa moramo svoje oči upreti tudi v bodočnost! Organizatorično delo naše stranke v bodočnosti bi označil v tehle stavkih: V organizaciji moramo iti še bolj na globoko! Zato moramo izpopolniti ustavo SLS, njen organizacijski red, njen pravilnik. V novem pravilniku morajo imeti čisto ogledalo vse stopnje strankine organizacije. To bo delo izvršilnega odbora. Da pa se bo novi pravilnik tudi izvajal, moramo v bodoče še bolj gledati, da pritegnemo k sodelovanju pri organizaciji SLS najboljše moči, najboljše moze in fante, pa tudi pogumne zastopnice našega žensstva! To pa je vaša skrb, gg. zaupniki, ki ste elita, cvet naše stranke. Končno moramo poskrbeti samim sebi in najširšim množicam našega ljudstva pravo politično izobrazbo in politično vzgojo. Razumevanje države, njenih nalog in potreb; razumevanje avtonomije, da jo bomo znali tudi rabiti, kadar jo dobimo; v isti meri pa tudi razumevanje naše stranke in njenega dela, da, naravnost ljubezni do Slovenske ljudske stranke in slednjič zaupanje v njene javne funkcionarje, predvsem v naše poslance, ki smo jih sami izvolili. (Viharno odobravanje.) Za politično izobrazbo in vzgojo nam morajo v bodoče še v večji meri nego doslej služiti tečaji, zlasti pa razširjanje našega časopisja.

Moč in rast vsake stranke zavisi prvič od njenih načel in programa ter njih razumevanja s strani ljudstva; drugič: od izvršitve tega programa s strani parlamentarnega zastopstva; tretjič: od strankine organizacije. Mi imamo najboljši program, temelječ na večno veljavnih načelih; našo ljudstvo ima razumevanje za ta program, to je pokazalo ob volitvah; imamo tudi parlamentarno zastopstvo, naš Jugoslovanski klub, s katerim se lahko ponašamo pred vso Jugoslavijo in ki celo od nasprotnikov izsiljuje spoštovanje. Naša skrb je, da ima naša Slovenska ljudska stranka tudi najpopolnejšo, najmodernejšo, najvzornejšo organizacijo, vredno njenih načel in njenega programa! (Dolgotrajno odobravanje.)

Po tajnikovem poročilu je poudarjal predsednik dr. Korošec marljivost poslancev Jugoslovanskega kluba. Kolikor je mogoče doseči uspehov opoziciji, to tudi dosežejo. Zahtevati pa več, se reče iti v vlado. (Navzočim poslaneom prirede zborovalci prisrčno manifestacijo.)

RESOLUCIJE O TAKTIKI SLS.

Tajnik g. Gabrovšek prečita nato že v seji vodstva in na zboru delegatov redigirane in sprejete resolucije, ki so jih zaupniki vse soglasno in često z viharim

odobravnjem sprejeli. Prva resolucija s glasi:

Zbor zaupnikov SLS jemlje poročilo svojega načelnika z odobravanjem na znanje ter izreka popolno zaupanje Jugoslovanskemu klubu in mu glede taktike prepušča svobodno roko.

Vse ostale resolucije objavimo jutri. Nato se je vršila

VOLITEV NAČELNIKA IN I. PODNAČELNIKA SLS.

Predsedujoči g. poslanec Brodar: Kakor običajno, ima zbor zaupnikov tudi danes to nalogo, da izvoli načelnika naši stranki in prvega podnačelnika. Dosej smo imeli predsednika dr. Korošca (klici: Živio dr. Korošec in buren aplavz), jaz upam in mislim, da govorim vam, spodje zaupniki vsem iz srca, ako tudi da nes predlagam za načelnika naše stranke dosedanjega za stranko kakor ga ves slovenski narod zaslužnega g. dr. Korošca (Dolgotrajno viharo odobravanje.)

Dr. Korošec: Somišljeniki! Jaz danes nisem prvič izvoljen, zato vam nisem neznan in mi ni treba razvijati programa. Jaz pravim samo to: Vse moje delovanje je bilo doslej in bo tudi odslej usmerjeno na to, da ostanem zvest stranki, za katero živim, in zvest ljudstvu, iz katerega izhajam. Mi smo kristjani. Kot taki moramo delati tudi za vse one, ki trpijo in vzdihujejo, na razpolago moramo biti vsem, ki so potrebni naše pomoči, ako morda tudi niso v okviru naše stranke.

Mi hočemo ostati zvesti slovenski ljudski stranki. Nikdar ne bomo zabili, da nas je izvolil slovenski narod za svoje poslance. (Viharno odobravanje.)

Za prvega podnačelnika predlaga poslanec Brodar nanovo profesorja Remeca, poudarjajoč: Mislim, da bo profesor Remec mož na svojem mestu, mož pravičen in pošten, kakor je bil vedno doslej. Potrebno je, da je I. podnačelnik v Ljubljani, da je v stalnem stiku z ljudstvom in da vodi poše namesto odsotnega dr. Korošca. Mislim, da ne morem predlagati boljšega ko je prof. Remec. (Živahno odobravanje.)

Dr. Korošec: Čutim dolžnost, da poudarim, da je bil profesor Remec mož, katerim smo vedno lahko delali pošteno in v medsebojnem zaupanju in to je velikanske vrednosti za vsako organizacijo, posebno za tako veliko kakor je SLS, za tako, ko je načelnik ni vedno doma. Delal je vedno pošteno in prijateljsko. Zato zahvalim našega dosedanjega podnačelnika in ja tudi priporočam v zopetno izvolitev.

Profesor Remec je bil nato zopet in se glasno izvoljen za I. podnačelnika stranke.

Dr. Korošec zaključil veličastno poteklo zborovanje zaupnikov z besedami:

Kakor molimo vsak dan zjutraj in zvečer kot kristjani »Oče naš«, tako hočemo kot politiki vedno misliti na zmago naših idej, na avtonomijo! Živela Slovenska ljudska stranka!

Z živahnim odzivom: Živela SLS!! so se nato zaupniki razšli, da popoldne pri stanovsko političnih zborovanjih nadaljujejo in izvršijo dopoldne započeto delo.

NAČELSTVO SLS.

V načelstvo SLS so bili izvoljeni: v predsedstvo: dr. Anton Korošec, načelnik; Bogumil Remec, I. podnačelnik; Ivan Brodar, II. podnačelnik; Ivan Ogrin, III. podnačelnik; dr. Andrej Gosar, IV. podnačelnik.

Člani: Anton Pogorelec, pos.; Fran Bore, pos.; Ivan Stanovnik, narodni poslanec; Ivan Strein, narodni poslanec; Ivan Gajšek, trgovec, Ljubljana; Franc Kremžar, narodni poslanec, Ljubljana; Janez Krivic, tov. delavec; dr. Jakob Mohorič, odvetnik; Karol Zaplotnik, pos.; Vl. Pušenjak, narodni poslanec; dr. Ivo Česnik, odvetnik; Jakob Jan, pos.; Ivan Kuntarič, pos.; Lovro Jevan.

Triglavski:

Hudič.

(Odlomek iz politične komedije.)

(Konec.)

Urednik (uljudno): Evo — to je gospodična Meta.

Fant (si jo ogleduje, roke na hrbtu): Tako, tako... (Uredniku.) Ampak presneto brhko dekle je to!

Urednik (s poklonom proti gospodični): Brez prigovora!

Hudič (istotako; afektirano sladko): Ko pesmica...

(Meta se s kniksom zahvali za ovacijo.)

Fant: Tak vi, gospodična, učite naša dekleta, naj se nam izneverijo? Kaj smo se pa tako zamerili? Če smem vprašati: ali vas je vaš fant zapustil, pa ste zdaj na nas vse huda?

Hudič: Nesramnost! Gotovo je pij... (Umolkne pred bliskom fantovih oči in se pomakne v ozadje.)

Meta (je obupno sklenila roke): Strašno, ah... Kaka blamaža! (S tragičnim tonom uredniku.) To je torej uspeh mojega članka!

Urednik (ki ga cela stvar očividno amizira): Sreča, da ste ženska! Ko bi bil to spisal kak moški, bi ga fantje še pretepli.

Fant: Prav gotovo. Tako so pa fantje dejali: Ajd Ti, Janez, ki se na ženske najbolj zastopiš, pa jo povabi k nam na ples, da bo videla, da jih čez slovenske fante ni. (Sname šopek s klobuka in ga poda Meti.) Torej, gospodična Metka, ki ste tako prav zares srčkano dekletce... če Vas je volja in če sem Vam kaj všeč.

Hudič (ljubosumen): To je pa že skrajna predrznost! Ne pozabite, s kom govorite in kje ste.

Fant: Kje sem? Tu na Slovenskem sem doma. Doma sem. In s Slovenko govorim.

Hudič (kar ga s pogledom ne prebode): Vi ste separatist, Vi ste protidržaven element! Dam Vas aretirat.

Fant (divji): Kaaj? Jaz sem Slovenec. In se ne bojim ne hudiča ne birača. Moj-krščen-duš — (Hoče zgrabiti hudiča, hudič z enim skokom skozi vrata. Za njim se zablika in zagrmí. Urednik se je bil previdno umaknil za svojo pisalno mizo.)

Fant (z bojevitim pogledom okoli sebe): Ali bi še kdo kaj rad?

Meta (pitiškaje šopek na nos, ko kečno): Jaz!

Fant (se veselo zasmije in jo vzame za roko): Tak, gospodična... Meta slovensko dekle, naša kri — zdaj pa pojdiva plesat! (Uredniku.) Lahko noč, gospod, zdaj naj pa oni kaj lepega spišejo o Slovenkah, da Vas bodo naša dekleta marala in pa da bomo prijatelji! (Vriska odvede Meto, ona smeje pokimava uredniku v slovo. Urednik gleda za njima. Glava mu omahne na stol. Zastoče in se sunkom prebudi. Z leve je vstopil stari metér lista in smehlja je stoji pred pisalno mizo.)

Metér: Ali se jim je malo zadržalo, gospod šef-redaktér? Ni čuda — taka sopara. (Odpre okno. Zunaj se usuje ploha, sliši se grmenje.) Hvala Bogu, zdaj se bo malo shladilo!

Urednik (mencaje si oči): Da, da, ta vročina... pul! Kako stojimo? Koliko je ura?

Metér: Ravno polnoč. Treba bo zaključiti. Vse je gotovo; samo kakih 50 vrst še treba.

Urednik (hitro preleti svoj članek): Náte. To naj še pride noter. — In te vrste tukaj, ki sem jih prečrtal, naj le ostanejo — za zabélo!

Metér (si je pogledal rokopis, pokima): Dobro. Ampak med nami rečeno gospod šef-redaktér, vse to: separatist itd. to se mi zdi, da je že čisto votla in prazna beseda, ki se nobenega več ne prime.

Urednik: Prime, dragi Križman, prime. Ravnokar se mi je sanjalo, da sem jo samemu hudiču vrget v glavo — pa kako se je prestrašil! Takoj je začel druge strune ubirati.

Metér (se smeje): Ampak, če se prav pogledamo, gospod šef-redaktér, čisto resnico da rečemo: saj v svojem srcu smo le vsi skupaj separatisti! Jaz kakor Vi tudi naš gospod minister in —

Urednik: Pst! Križman, kaj Vam pade v glavo? Ne pozabite, da ste na gledališkem odru! Kaj si bo slavno občinstvo o nas mislilo...

Križman (naglo na vrata): Pardon! Vse nazaj vzamem. (V vratih se okrene proti publiki.) Dol s separatisti!

Urednik (sam. Trenutek se še zamisljen smehlja.) Potem nabere obraz v strogo resne, energične gube: Komedija se nadaljuje. (Krepko pomoči pero v črnilo.)

Zagrinjalo pade.

kar, učitelj; Mihael Brenčič, veleposelnik; Franc Bratušek, župan; Filip Galunder, župan; Marko Kranjc, tajnik SLS; Ivan Zupan, rudar; Franc Zebot, narodni poslanec; Martin Medved, dekan; dr. Anton Ogrizek, odvetnik; Ivan Gajšek, tajnik Delavske zveze; Vinko Munda, delavski tajnik; Jakob Rajh, posestnik; Davorin Kranjc, narodni poslanec; Jakob Vrečko, narodni poslanec; Martin Steblovnik, pos.; Jožef Klekl, narodni poslanec; Franc Smodej, urednik; Ivan Strukelj, šolski vodja; dr. Matija Slavič, vseučiliški profesor; dr. Janko Brejce, odvetnik; dr. Mirko Božič, bančni tajnik; dr. Ivan Stanovnik, odvetniški kandidat; dr. Anton Brečelj, zdravnik; dr. Franc Kulovec, narodni poslanec; Franc Gabrovšek, tajnik SLS; dr. Marko Natlačen, odvetnik; Jožef Gostinčar, narodni poslanec; 4 člane delegira Jugoslovanski klub.

IZVRŠILNI ODBOR SLS:

V izvršilni odbor so bili izvoljeni: Dr. Anton Korošec, načelnik Jugoslov. kluba; Franc Kremžar, narodni poslanec; dr. Jakob Mohorčič, odvetnik; Ivan Strukelj, šolski vodja; dr. Marko Natlačen, odvetnik; dr. Janko Brejce, odvetnik; dr. Mirko Božič, tajnik Zadrugne gospodarske banke; dr. Iv. Stanovnik, odv. kandidat; dr. Anton Brečelj, zdravnik; dr. Franc Kulovec, narodni poslanec; dr. Matija Slavič, vseučiliški profesor; Franc Smodej, urednik; Franc Gabrovšek, tajnik SLS; Jožef Gostinčar, narodni poslanec; Anton Sušnik, narodni poslanec; dr. Josip Hohnjec, narodni poslanec; Ivan Vesenjak, narodni poslanec; Ivan Ogrin, stavbenik, Ljubljana; profesor Bogomil Remec, Ljubljana; dr. Andrej Gosar, tajnik, Ljubljana; Marko Kranjc, tajnik SLS; Janez Brodar, narodni poslanec; Vinko Munda, delavski tajnik; Ivan Gajšek, trgovec.

Občni zbor Jugoslovanske kmetijske zveze.

V veliki dvorani »Uniona« je danes ob 8. popoldne zboroval občni zbor Jugoslovanske kmetijske zveze. Otvoril in vodil ga je njen načelnik poslanec Brodar, ki je podal poročilo o dosedanjem poslovanju organizacije. Med drugim je izjavil: Naša organizacija se je ustanovila leta 1919. Prej so poslovala Okrajne kmetijske zveze, ki so pa bile le veje brez debla in so bile zatorej brez moči. Na zahtevo kmetov se je ustanovila Jugoslovanska kmetijska zveza z namenom, da brani koristi kmetijskega stanu. Kaj zahteva kmetijsko ljudstvo? Ono zahteva, da naj se zakonodaja v državi uredi tako, da bo odgovarjala koristim kmetijskega stanu in da bo imelo res v njej ljudstvo moč. Da se pa to doseže, je potrebno gojiti izobrazbo ljudstva, da more nadzorovati delo poslancev in postavljati. Govornik se je nato pečal za važnost našega tiska in poudarjal, da mora priti »Domoljub« v vsako hišo. Okrajne kmetijske zveze so velike važnosti, ker ne tvorijo le temelja JKZ, marveč tudi najmočnejši temelj SLS. Govornik se je pečal nato z visokimi postavkami izvozne carine in je konstatiral, da so se uvedle najvišje carinske postavke ravno v času, ko je bil kmetijski minister samostojni Pucelj. Grehe Pucelja in njegovih tovarišev samostojnih poslancev morajo sedaj popravljati poslanci SLS.

Načelnik SLS dr. Korošec je nato, živahno pozdravljen, pozdravil zbor. Nato je poudarjal, da živimo zdaj v podobnih časih kakor so bili leta 1870., doba ko se je bati krahov, ko ne bo zaslužkov, izdatki bodo pa veliki. Prišla bo boljša doba, ko se bo začel kmet zavedati tudi v drugih delih naše države. Kmetje, v teh hudih časih podpirajte in držite se zadrugništva! Zdaj se bje velik boj med zadrugništvom in pa bankami. Visoke sedanje obresti so prokletstvo kmetiskemu stanu. Poudarjati se mora in zavedajmo se, da denar ni vse, da so tudi druge vrednote važnejše. Boriti se moramo proti hudiču, pohlepu po denarju. Zavedajmo se, da je med nami premalo krščanske ljubezni, premalo ljubezni do bližnjega! Napredek naj ne bo samo v gospodarskem, marveč držati se moramo tudi v znanosti in umetnosti linije krščanstva: ljubezni do Boga in ljubezni do bližnjega, ki naj preveva vse naše delovanje! Danes živimo v takem času, ko ne gre nobena reč naprej in ko se vlada z diktaturo v Italiji, v Španiji in v Rusiji. Tudi v naši državi grozi korupcija in ni izključena morebitna diktatura. Toda večno ne bo tako in pričelo bo zopet vladati ljudstvo. Svoj govor je zaključil dr. Korošec z željo, naj kmetje ne izgube stanovske zavesti. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje.)

Nato je poročal tajnik JKZ Krek, ki je podal izčrpno poročilo o stanju Kmetijske zveze.

Dr. Basaj je nato predaval o zadrugništvu.

Nato so sledile volitve, ki so izpadle takole:

Načelnik: Ivan Brodar, poslanec in posestnik, Hrastje pri Kranju. I. podnačelnik: Davorin Kranjc, poslanec, Velika Pirešica; II. podnačelnik: Anton Pogorelec, posestnik, Struge; III. podnačelnik: Franc Karpe, posestnik, Moste pri Ljubljani. Odborniki:

Janez Strein, poslanec, Kaplja vas; Jože Miklavc, posestnik, Podmolnik; Jože Burgar, župan, Hraše; Jože Lampret, posestnik, Muljava; Anton Cvenkelj, posestnik, Ljubno; Robert Košar, veleposelnik, Sv. Bolken; Jože Poznič, posestnik, Gradišče; Ludvik Bajec, župan, St. Janž; Ivan Kuntorič, posestnik, Mraševo; Ivan Stanovnik, poslanec, Horjul; dr. Jakob Mohorič, odvetnik, Ljubljana. Namestniki so: Karol Zaplotnik, posestnik, Letenice; Jože Strnad, posestnik, Dobropolje; Anton Lavrič, posestnik, Gora; Franc Černe, živinodravnik, Ljubljana; Franc Bore, posestnik, Kamnik; Ivan Finžgar, posestnik, Breznica; Jožef Gale, župan, Trebeljevo; Franc Kobal, posestnik, Gabrijela pri Tržiču; Ivan Šerbec, župan, Veliki Kamen; Martin Šteblovnik, posestnik, Rečica in Alojzij Strman, posestnik, Šmartno pri Litiji.

Občni zbor se je nato zaključil.

Zborovanje krščanskih delavskih organizacij.

PLENARNA SEJA JUGOSLOVANSKE STROKOVNE ZVEZE.

V nedeljo, 4. novembra 1923, se je vršila v prostorih I. delavskega konsumnega društva na Kongresnem trgu plenarna seja JSZ. Udeležilo se je je načelstvo JSZ, Prometna Zveza, Poselska zveza, Strokovna zveza tovarniškega delavstva, Jugoslovanska strokovna zveza rudarjev, Strokovna zveza zasebnih uslužbencev, Strok. zveza javnih nameščenecv, Strokovna zveza lesnega in stavbinskega delavstva, Strokovna zveza tobačnega delavstva, Strokovna zveza viničarjev, Zveza papirniških delavcev, Strokovna zveza drž. cestarjev in Krekova mladina, tajnik SLS g. Gabrovšek in mnogo prijateljev krščanskega delavskega pokreta.

Seja je trajala 4 ure v neprestani stvarni debati, v katero so posegli vsi prisotni. Doseženih je bilo več soglasnih interno-organizacijskih in načelnih sklepov. Sklepi, zreli za javnost, so sledeči: 1. Vsak član JSZ. mora biti naročen na »Pravico«. Zato se pozivljajo vse v JSZ. včlanjene zveze, da ta sklep takoj izvrše. 2. Osnuje se stalni tiskovni odbor, ki bo priredil vsako leto v prvem tednu meseca decembra enotno propagando za kršč. delavski tisk po celi Sloveniji. 3. V letu 1924 se praznuje 30 letnica krščansko-socialnega delavskega gibanja na kar najslavesnejši način. Kdor je prisostvoval temu strokovnemu delavskemu zboru, sledil debati in poslušal važne argumentacije debaterjev, je moral priti do prepričanja, da se je približal čas, ko bo porodilo delo našega delavskega pokreta lep sad s tem, da bo objelo v svoje vrste celokupno slovensko delavstvo.

ZBOR ZAUPNIKOV »DELAVSKE ZVEZE ZA SLOVENIJO«.

V ponedeljek, dne 5. t. m. pa se je ob treh popoldne v istih prostorih vršil zbor zaupnikov D. Z. za Slovenijo. Zbor je vodil dr. A. Gosar. Delavstvo je prisrčno pozdravilo dr. A. Korošca, ki je ta zbor posestil in mu posvetil važne besede. Prisotni so bili naši tovariši iz vseh krajev Slovenije, celo ubogi viničarji iz ljutomerskega okraja so prišli, da vidijo odrešilno smer v gibanju slovenskega delovnega ljudstva. Delavstvo je bilo predvsem veselo častite duhovščine in poslancev: Gostinčarja, Kremžarja, Kugovnika in Zebota.

Na zboru je g. dr. Štefan Skubic podal izčrpen, skrajno stvaren referat o delavski zakonodaji v naši državi, pred očivši vse zakone in njih važnejše določbe, tičeče se delavskega stanu. Tako n. pr.: zakon o zaščiti in o zavarovanju delavcev, zakon o inšpekciji dela, zakon o bratovskih skladnicah, o obrtnem redu itd., itd. Celoten referat bo treba objaviti v listih, ali ga dati natisniti, ali vsaj razmnožiti in razposlati vsem del. organizacijam, ker nudi prvi pogoj za stvarno delo za delavstvo.

Dr. A. Gosar je poročal o delavski politični organizaciji, poudarjajoč, da bo delavstvo vsepovsod toliko vredno, vkolikor bo močno. Zato to delavstvo v organizaciji mora. Delavstvo je svojemu predsedniku potrdilo in sklenilo, da pojde brez odlašanja na organizacijsko delo.

Tajnik Fr. Žužek je govoril o delavskem tisku. Deviza njegovega govora je bila: Vsak delavec je naročen na svoj delavski list »Pravica«, vsak je propagator zanj in zagovornik krščanskega socializma. Debata je bila zelo živahna in stvarna. Posebno srečno sta posegla vmes g. žup. Horubek iz Mežice in naš rudarski kaplan g. Flajnik iz Kočevja. Posl. Zebot je podal kratko skico boja parlamentarne delegacije za delavstvo, tovariši rudarji pa so pokrepili vprašanje zadnjega štrajka tako, da je tudi zadnja situacija jasna. H koncu je tov. posl. Kremžar podal v svojem govoru nekaj strogo zaupnih momentov, ki jasno

silijo na delo za velike naloge, ki jih bo prinesel bližnji čas.

Zborovanje je trajalo čez tri ure. Tako je naše delavstvo dvojje polnih dni zborovalo, sklepalo in se pripravljalo na delo. Vemo, da bo svojo nalogo tudi izvršilo. Vsi pa podpirajmo težki boj našega delavstva zoper kapitalizem!

Zborovanje Jugoslovanske obrtne zveze.

Včeraj popoldne ob 3. so se zbrali v dvorani Rokodelskega doma zastopniki našega obrtništva iz bližnjih in daljnjih krajev Slovenije, da zavzamejo stališče k dnevnim vprašanjem, ki se tičejo obrtnega stanu.

Zborovanje je otvoril in vodil zvezin predsednik g. Ogrin. V svojem otvoritvenem govoru je g. Ogrin kratko orisal sedanji gospodarski položaj in povedal, kje danes obrtnika najbolj čevlji žuli. Trgovina trpi zaradi neurejenih gospodarskih odnošajev z zapadnim in južnim sosedom, vse gospodarstvo Slovenije pa zaradi pomanjkanja izhoda na morje in vladne politike, ki odreja naši pokrajini, kot preveč izpostavljeni, sposobnost za veliko industrijsko in gospodarsko središče sploh. Končno opozarja govornik na nujno potrebo, da obrtniki svojo organizacijo izpopolnijo in dvignejo ter ustvarijo forum, ki bo v obrtnih vprašanjih dajal pravico.

Za g. Ogrinom je povzel besedo g. minister n. r. dr. Anton Korošec, ki so ga zborovalci prisrčno pozdravili. Govornik je naglasil, da obrtna stvar kljub vsemu napreduje. V Jugoslovanskem klubu, ki je vedno v zvezi z JOZ in ljubljansko trgovsko in obrtno zbornico, so vsa vprašanja, ki zanimajo našega obrtnika, na dnevnem redu. Bližajo se nam najbrže časi gospodarske depresije, zato je tembolj potrebno, da se obrtni stan intelektualno, moralno in gmočno utrdi in sklone svoje vrste ter tako pomaga, da prebolimo dneve izkušnje po geslu: Stan s stanom!

Nato je g. glavni urednik Smodej razčlenil zloglasni zakon o taksah in temeljem podrobno dokazal, kako označujejo ta zakon tri pglavitne poteze: nezmisljenost, krivičnost in krutost. Vse troje je deloma plod nevednosti, deloma pa dobro premišljeno, da bodo mogli v prečanskih pokrajinah v kalnem ribariti in postopati tem samovolnejše. Posebno ostro je govornik ožigoval šolske takse, ki obremenjujejo celo obvezni ljudskošolski pouk tudi za največjega reveža, a z vseučilišč takorekoč izključujejo sinove revnejših staršev in puščajo odprta vrata le še sinovom bogate beograjske porodice. Govornik opisuje, kako se je proti temu nezasišanemu zakonu z vso energijo boril Jugoslovanski klub v zvezi z muslimanskim klubom. To je bil pravzaprav edini resni bojevnik proti temu zakonu. Vreči zakona seveda ni mogel, izmed svojih je pa uveljavil dve: da so zadruge proste vseh novih taks in da so pri oddaji premoženja prosta taks premoženja do vrednosti dveh milijonov kron. Končno si je govornik privoščil g. Pucelja, ki sedaj doma sklicuje protestne shode proti davčnim bremenom, v parlamentu je pa izjavil, da se na zakon o taksah sploh ne razume in da bo govoril o drugih stvareh, potem se je pa, kakor njegovi zemljoradniški tovariši, enostavno odstranil iz skupščine. Na ta način se vnaprej osmeši tudi vsak resen protest. Govornik zaključuje, da se v bodoče nikdar več ne sme sklepati noben zakon, ne da bi se preje vprašalo za mnenje tiste, ki bodo nosili njegovo težo. Brez nas ne o naših žepih!

Naslednji govornik g. dr. Rožič je uvodoma naglasil, da se bo zaradi kratkega časa omejil samo na nekaj točk. Orisal je sedanji položaj obrtnonadaljevalnega in obrtnega šolstva v Sloveniji. Danes imamo v Sloveniji 55 obrtnonadaljevalnih šol, ki so razen dveh v Prekmurju in Ljubljani že otvorene, a sredstva zanje še ne zagotovljena. Te šole vzdržujejo krajevni činitelji z državno pomočjo. Teda država je dosedanje podporo v znesku 200 tisoč dinarjev v proračunu enostavno ertala in šole po velikem prizadevanju poslanca Škulja znova dovolila. V Sloveniji imamo približno 4500 šolcobveznih obrtnih vajencev. Ako bi se učiteljstvo za pouk na obrt-nad. šolah zadovoljilo z odškodnino 15 Din na uro, bi mogli stroške za vsakega vajenca določiti z 200 Din na leto ali skupaj 900.000 Din. Sedaj pa je zagotovljeni od države le 200 tisoč, nadaljnih 200 tisoč je posl. Škulju napol obljubljenih in 100.000 Din je obljubila Trgovska in obrtna zbornica v Ljubljani. Toda vse to je še v zraku. Potem se govornik peča z razmerami na ljubljanski obrtni šoli, kjer ni ne učil ne delavnic, ne strojev ne materijala, ne kabinetov, ne laboratorijev, ne štipendij za naučne ekskurzije, da celo ne — premoga! Vlada je v itak silno skromnem proračunu polovico zneskov enostavno ertala. Tako ne gre dalje. Ako naj pride naše gospodarstvo na zeleno vejo, treba povzdigniti obrtno šolstvo.

Tudi naslednji govornik g. svetnik Ljubec opisuje nevzdržni položaj našega obrtnega šolstva. Naglašja, da bi morala skrb za obrtno-nadaljevalne šole, ki so ob-

vezne, prevzeti država. Vsekakor pa bi morala poleg obljubljenih 400.000 kron dovoliti še poseben kredit, da bi obrtno-nadaljevalne šole plačale svoje dolgeve. Gre za to, da ohranimo, kar smo že doslej imeli.

Predsednik Ogrin označi postopanje vlade nasproti našemu obrtnemu šolstvu kot škandal in spominja, kako je svojedana slovenska pokrajinska vlada, ko je vodil šolski referat pok. dr. Verstovšek, prevzela za obrtnonadaljevalne šole dve tretjini stroškov. Bodočnost Slovenije je v industriji in obrti, zato neobhodno potrebuje dobrega obrtnega šolstva.

G. kanonik Stroj opozarja na potrebo srčne vzgoje v obrtno-nadaljevalnih šolah. Pok. dr. Krek je dosegel, da se je na teh šolah uvedel verski pouk. Naj se na to nujno točko ne pozabi tudi sedaj.

G. poslanec Škulj je podal sliko težke poti, ki jo mora danes opozicijski poslanec hoditi v Belgradu, ako hoče za svojo pokrajino, za svoje volilce kaj doseči. Opozarja, kako se je velesrbska radikalna stranka polastila vse moči in oblasti v državi in kako vztrajno in dosledno zasleduje svoje velesrbske cilje, pod katerimi se pa krijejo v veliki meri posebni strankarski in osebni interesi. Za kulturne in gospodarske potrebe nesrbskih pokrajin srbski radikali sploh nimajo smisla ne razumevanja. Kadar gre za te potrebsčine v proračunu, pravi v Belgradu enostavno: kresajmo — črtajmo! Srbi hočejo čim strožjo centralizacijo, zato da imajo vse niti in vsa sredstva v svojih rokah in jih morejo izkoristiti v svoje namene. Zato hoče sedaj minister deliti celo navadne koncesije. Naš edini cilj mora biti: decentralizacija — avtonomija! Do tega spoznanja so sedaj prišli že tudi demokrati, ki zahtevajo avtonomne finance. To je pa ravno jedro avtonomnega programa. Poslanci SLS se bodo še vnaprej brez vsakega popuščanja borili za ta program.

Predsednik g. Ogrin se zahvali g. poslancu in ostalim govornikom za temeljita poročila, nato pa prečita resolucije:

1. Protestiramo proti novemu zakonu o taksah, ki obremenjujejo predvsem obrtnika in trgovca, ki je itak že prekomerno obdavljen.

2. Protestiramo proti načinu iztirjevanja davkov, po katerem se zahteva poleg 6% zamudnih obresti še 8% iztirjevalnih stroškov, kar se izvaja tudi pri iztirjevanju prispevkov za bolniško in nezgodno zavarovanje.

3. Protestiramo proti temu, da je vlada ukinila dvetretjinske prispevke za obrtnonadaljevalne šole ter da ne da zadostnih sredstev za uspešno delovanje srednje tehnične šole in ostalih strokovnih šol.

4. Pozivamo uprave obrtno-nadaljevalnih šol in vse kompetentne faktorje, da poskrbijo za gojenje teh šol vsaj po eno uro verouka na teden.

Vse resolucije so bile soglasno sprejete, nakar je predsednik g. Ogrin zborovanje zaključil.

Naša avtonomistična misel.

(Govor dr. J. Brejca na zboru zaupnikov SLS v Ljubljani 5. nov. 1923.)

Vsi pojavi našega političnega življenja kažejo na to, da noben resen človek današnje ureditve države ne smatra za definitivno, tudi centralisti sami ne. Avtonomistični in federalistični duh plava nad državo in samo vprašanje časa je, kdaj bo centralizmu bila smrtna ura. Vedno širšim krogom se odpirajo oči, vedno več jih je, ki spoznavajo, da je vidovdanska ustava samo nesrečen eksperiment, ki ga ne kaže do konca izvajati. (Pritrdjevanje.) Zato so tudi vsi roki za oživotvorenje tega ustavnega poskusa že davno potekli, ustava pa je še vedno vsaj v glavnem samo na papirju. Brezdvomno se vrši preokret v mišljenju in naša naloga mora biti, da ta preokret pri tistih, ki še oklevajo in se še obotavljajo, pospešimo in poglobimo, da tako državo čimprej rešimo more, ki jo tako tlačijo. Zato je potrebno, da ugovore in pomisleke dobromislekih nasprotnikov vedno znova pobijamo in zavračamo prav tako kakor na površnost občinstva proračunane psovke zlobnih natolcevalcev, dokler ozračje popolnoma ne razčistimo in dokler ne ustvarimo onega psihološkega razpoloženja, ki je za končni prelom s centralizmom potrebno.

ALI SMO RES PROTI DRŽAVI?

Nekaj časa je bil to najhujši kanon, s katerim so streljali na nas. Danes je to le še neresna fraza, ki jo pogrevata kvečjemu še »Jutro« in stari kavi »Narode« (Veselač). Če bi bila država organizacija za plačkanje naroda, za uvajanje in pospeševanje nereda, krivice, korupcije in nasilja, potem za Boga smo mi, ki hočemo, da bodi v državi red, pravica, poštenost in svoboda, zares protidržavni. (Klic: Tako je!) Naša kritika ni naperjena proti državi, ampak proti orientalskemu pojmovanju države, ki mu je država samo molzna krava, ki ne pozna enakopravnih

državljanov ampak samo oblastne paše in pašiče na eni strani in bedno rajo na drugi strani, ki o nalogah in dolžnostih moderne socialne države še pojma nima.

Mi ne grajamo države ampak njeno koruptno in nesposobno upravo. Država brez sposobnega in poštenega upravnega aparata je kakor telo brez glave in srca. Upravni aparat naj bi bil organizacija uradništva in sploh javnih nameščencev, ki so za svojo službo strokovno vsposobljeni in ki jim je državna služba življenjski poklic, ki ga izvršujejo brez ozira na to, kdo je slučajno na vladnem krmilu. Ali pa imamo mi tak upravni aparat? Prečani smo ga pač imeli in imamo hvala Bogu še nekaj ostankov tega avstrijskantskega (veselost), onstran Save pa je bila to od nekaj nepoznana reč. Tam je bila javna uprava vedno le nekaka organizacija vladne stranke, bila je v službi najgršnega strankarstva, aparat za protežiranje vladnih strankarjev, za šikaniranje in stiskanje vseh drugih. Da tak aparat strokovno in moralno šepa na obe nogi, ni treba poudarjati. Če se torej borimo proti temu, da se ta sistem vkorenini tudi v naši novi državi, če smo za čistost in poštenost javne uprave, ali smo zato proti državi, ali nismo marveč baš mi graditelji države, ki jo ta sistem v njenih temeljih razjeda in podira? (Pritrjevanje.)

BO ŽE BOLJE?

Potrpi, počasi se bo to že odpravilo. Tako nas in sebe tolažijo optimisti. Toda kako pa? Odpraviti se da pač posameznega korupcionista, odstraniti se jih da 10, 100 — in še te le s težavo, ker imajo vsi svoje mogočne strice in protektorje — toda sistem se na ta način ne da iztrebiti. Sistem mora pasti ves naenkrat, v svoji celoti, ali pa sploh ne pade. Tisti, ki se tolažijo z boljšo bodočnostjo ob tem sistemu, so naivneži, ki mislijo, da se težka vročinska bolezen da premagati z mrzlimi obkladki na mazinec. (Veselost.) Bolezen, o koji govorim, pa ni samo silno težka ampak površ se nalezljiva, zelo nalezljiva. V takem slučaju pa je sanitarna dolžnost, bolne ločiti od zdravih, jih separirati. Zdravnik, ki to izvrši, je sicer separatist (odobranje), ampak zdrav in pameten separatist, ker zdrave obvarujemo okuženja od bolnih. In Belgrad je bolan, težko bolan. (Viharno odobranje.)

ZATO HOČEMO AVTONOMIJO! IN ZAKAJ SE?

Ker nam je tudi sicer potrebna kakor ribi voda, kakor ptici zrak, ki po njem leta. Da nam je potrebna, to čuti danes vsak narodni gospodar, ki vidi, da vsemogočna porodica, ki pravzaprav pri nas vlada, nima smisla za nič drugega nego za svoje nenasitne žepe, da uničuje naše gospodarske vire in skrbi za to, da se bomo naše narodno premoženje čimprej preseli v njene bratske bisage, da zatira našo narodno kulturo, ki smo si jo priborili (viharno pritrdjevanje) in da skuša celo naš mili slovenski jezik, za kojega smo že toliko trpeli in toliko žrtvovali, iztrebiti. (Viharen aplavz.)

MNENJE GOSPODARSKIH KROGOV.

Prašajte naše gospodarske kroge, zakaj so avtonomisti, tudi taki, ki se jih ne drži klerikalna barva! Zato ker se jim žepi vidno suše. Prašajte naše industrialce in obrtnike, ki so doslej smeli svobodno izvrševati svoje obrti, če so imeli zanje sposobnost in denar, ki jim bo pa odslej kak nincar, ki Slovenije morda še videl ni, kot trgovski minister predpisoval, če in kje smejo s svojim znanjem, svojo podjetnostjo, svojo pridnostjo in svojim kapitalom etablirati svoje podjetje.

Prašajte naše delavce, n. pr. kakšne koristi jim prinašajo ogromni zavarovalni prispevki, ki jih plačujejo delodajalci in delojemalci, odkar je tudi ta zlata reka ubrala smer proti vzhodu! O drugih centralističnih socialnih »reformah« niti ne govorim. Prašajte javne nameščence, ki kot nepoboljšljivi avstrijskanti še kaj dajo na svojo stanovsko čast in si ne znajo po strani zaslužiti, kako se materijelno in moralno počutijo pod centralističnim režimom? Prašajte končno vse davkoplačevalce, če vedo kam in za kaj gredo zadnje krvave srage, ki jih iztiska iz njih centralistični vijak, in če so kaj oduševljeni nad idilično delitvijo vlog, da naj eden vlada in denar pobira drugi pa samo plačuje in molči? (Viharno pritrdjevanje.)

Ali pa pogledajte naše oficirje! Pet let so bili dobri za Macedonijo in albanske meje, zdaj se jim je pa naenkrat — in to brez vsakega dokaza — zalučala v obraz najgrša psovka, s kojo je mogoče omadeževati oficirski portopé, psovka nezanesljivosti, in hajd z njimi napolje! (Burno odobrjevanje.) Samo po enega generala smo imeli Slovenci in Hrvati (Majstra in Plivelica), ki sta z veliko vneto in uspešno zastopala državo v tako delikatni zadevi kakor je določevanje državnih mej. Pa še ta dva sta

dobila plave pole zaradi — nezanesljivosti, v resnici pa zato, da napravita Srbom prostor. Te za lase privlečene nasilne vpokojitve naših slovenskih oficirjev čutimo in obsojamo kot nekvalificiran napad na čast celega našega naroda (viharno odobrjevanje), ki ga ne bomo zlepa pozabili (viharno pritrdjevanje), temmanj ker je bilo koj nato imenovan 75 novih generalov, samih Srbov. (Klici: Sramota!) Zanesljivi so, kakor je videti samo Srbi. Zdi se, da se imajo Srbi že za edini državni narod, da SHS ne eksistira več, da sta H in S samo še na državnem grbu in na mednarodnih pogodbah, dejansko pa da je država že Srbija. Pa se še čudijo centralisti od »Jutra« do »Samo-uprave«, da smo avtonomisti in da tako zlorabo države v srbsko-hegemonistične svrhe energično zavračamo in odklanjamo! (Dolgotrajno pritrdjevanje.)

In končno glejte našo

SLOVENSKO RPESTOLICO LJUBLJANO.

Po prevratu se je začela dvigati in razvijati, da smo opravičeno upali, da postane eden najvažnejših trgovskih center nove države, za kar je po svoji geografski legi kakor ustvarjena (Klici: Tako je.) Toda privedla je mrzla sapa centralizma in Ljubljana bo ostala še naprej dolga vas. Zato pa je Belgrad že danes pravicati mali Pariz, in je prevzel tudi v gospodarskem oziru vlogo Dunaja, ki je živel kot parasit na račun cele bivše monarhije. Itd. itd. brez konca in kraja!

Tudi zato smo avtonomisti. Pa ne samo zato. Temelji so še globlji.

SVARILEN VZGLED V NEMČIJI.

Zadnje čase se nam stavlja za svarilen vzgled Bavarsko, češ glejte, kam vodi federalizem in avtonomizem — v razpad države in v popolno samostojnost njenih delov.

Da, Bavarska docet! Učimo se od Bavarske. Res, Bavarska stremi za še večjo samostojnostjo, kot jo že ima, toda tega ni kriv ne avtonomizem, ne federalizem, ampak nekaj povsem drugega, to kar se imenuje prusovstvo. Med Nemci bi bili pač dani vsi pogoji za enotno, centralistično državo. Vsi govore en jezik ali imajo vsaj en sam pismen jezik, ki ga vsi razumejo, imajo eno in isto srednjeevropsko kulturo in isti nivo te kulture, silovito razvit čut nacionalne skupnosti, reda in discipline kakor noben drug narod na svetu in tudi gospodarske prilike jih ne ženejo nujno narazen. Zakaj pa vključ temu južni Nemec srec. Bavarec Prusa kar videti ne more? Zakaj se noče pustiti od Berlina vladati, dasi vsaj na videz vse za to govori, da bi to ne bilo samo mogoče ampak tudi oportuno? Zato ne, ker pri sožitju narodov ne odločujejo samo narodni, politični, gospodarski interesi ali pa interesi oportunitete, ampak tudi še drugi, etični momenti, prav kakor pri sožitju posameznih ljudi. Tu odločajo in to celo v prvi vrsti svojstva značaja, temperament, miselnost. (Pritrjevanje.) Treba notranje harmonije. Te pa ni in je biti ne more, kjer hoče eden biti brezobziren in samopašen gospodar, od drugega pa zahteva, da se mu podvrže na milost in nemilost. Bavarec sovraži prusovstvo radi njegove domišljavosti, nadutosti, prepotentnosti in radi njegovih hegemonističnih alif t. j. radi vseh tistih svojstev, ki so prusovstvo na celem svetu osvovali. (Pritrjevanje.) To je tista miselnost, ki jo drastično izraža nemška prislovica: »Und willst du nicht mein Bruder sein, so hau' ich dir den Schädel ein.« (Pritrjevanje.) Ta miselnost Bavarca, ki je sam po sebi dobričina, ki se pa svoje enakovrednosti zaveda, od skupnosti s Prusi odbija. In 50 let državne skupnosti, 50 let veličine in sijaja velikega skupnega rajha tega brezna ni moglo premestiti! Pa zakaj ne? Zato ker je Prus ostal Prus, ker svojega značaja ni izpremenil, ker je ostal brutalen, nadut, zraven pa sebičen in po izključnem gospodstvu hrepeneči »brat«. Zato na Nemškem ni prišlo do pravega notranjega edinstva, do harmonije duš, ki je temelj in predpogoj za vsako ujedinjenje, za čut resnične skupnosti. In zato bo bavarski separatizem živel, dokler bo živel pruski hegemonizem. (Pritrjevanje.)

KAKO PA PRI NAS?

In pri nas? Tu nimamo niti skupnega jezika, niti enotne kulture — še enotne pisanje ne —, niti enakih gospodarskih in socialnih prilik, najmanj pa isto miselnost ali po balkansko »mentaliteto«. Z eno besedo: pri nas vsaj za enkrat ni skupnega nič razum volje in želje, da tvorimo vsi skupaj v medsebojno podporo in obrambo eno državo. (Pritrjevanje.) Čutimo se kot en narod samo v državopolitičnem smislu kot Slovani v nasprotju z Neslovani. Slovenci se čutimo prav tako malo za Srbe, kakor Srbi za Slovence. (Pritrjevanje.) Naše ujedinjenje ne pomenja, da smo se eden v drugega zlili kakor več vrst vina, ampak da smo v eni in isti državi našli svoj skupni slovanski dom. (Odobranje.)

vanje.) Zato je za razčiščenje pojmov potrebno, da pometemo že enkrat za vselej z neresnično frazo o narodnem ujedinjenju, ko smo v resnici le državno ujedinjenje. (Pritrjevanje.)

In pri tem ujedinjenju se nam godi podobno kakor Bavarcom in Prusom. Paralela ni napačna. Naše srbstvo kaže žal le premnogo podobnosti s prusovstvom; to postaja vsak dan očitnejše. Isto omalovaževanje in brskiranje vsega kar ni specijelno srbsko, ista nezaupljivost proti vsemu nersbskemu, ista — da se zelo mlo izrazim — preočita in prevelika skrb za materijelne srbske interese in pred vsem isto stremjenje za nadvlado nad brati, ki smo mu pravzaprav le bratanci, katerim se hoče z vsemi sredstvi naturati za gospodarja, in magari celo s pomočjo Nemcev in Turkov. (Živahno pritrdjevanje.) Ta duh je, ki nas loči v prvi vrsti. (Klici: Res je!) In dokler bo v Belgradu vladal ta duh, bo živila in rasla tostran Save in Drine avtonomistična in federalistična misel. (Dolgotrajno odobranje.) Tuka j tiči-

Sela finančnega odbora.

Belgrad, 5. novembra. (Izv.) Prva sekcija finančnega odbora je danes nadaljevala razpravo o proračunu finančnega ministrstva. Razpravljali so o monopolu. Poslanec Pušenjak je zahteval, naj plača monopolna uprava sadilcem tobaka zlasti v Dalmaciji vsaj take cene, da bodo mogli živeti. Za delavce, zaposlene pri oddaji tobaka, in pa za delavce v solarnah je zahteval izenačenje plač s plačami tobačnih delavcev v tvornicah. Finančni minister je obljubil uvaževanje teh zahtev. Za odpravo monopola na petrolej je bila cela sekcija, toda do formalnega sklepa v tem oziru ni prišlo. Veliko pozornost je vzbudila ugotovitev, da stane državo škatljica žigalica le 15 par, država pa jih prodaja po 1 dinar.

Živahna je bila tudi razprava o zgradbi novih tobačnih tvornic. Radikali so zahtevali, da se zgradijo novi tvornici v Nišu in v Velešu, demokratje pa so zahtevali tvornico za Smederevo. Sprejet je bil predlog radikalov (Smederevo je znana demokratska trdnjava, op. ur.)

Nadalje so sklenili, da se zmanjša provizija za velezakupnike prodaje soli. Pri tej priliki je upravnik monopola izjavil, da bo počenš s 1. januarjem država sama prevzela prodajo vseh monopolskih predmetov v svojo režijo.

Koncem razprave je zahteval posl. Pušenjak, naj bi bil državni proračun sestavljen preglednejše, da bi bilo iz njega razvidno, koliko daje in koliko rabi vsaka pokrajina. Posebno verjetno ni, da bi hoteli odločilni krogi tej zahtevi ustreči iz lahko umevnih razlogov. — Prihodnja seja bo jutri.

Belgrad, 5. novembra. (Izv.) Druga sekcija finančnega odbora danes ni imela seje. — Tretja sekcija bi bila imela razpravljati proračun za notranjo upravo Hrvatske. Ker pa tudi danes ni bilo nobenega referenta navzočega, ki bi bil mogel dati stvarna pojasnila, so razpravo o tem poglavju odgodili.

Na popoldanski seji so razpravljali o proračunu ministrstva za javna dela. Minister Uzunović je otvoril razpravo s kratkim pregledom in izrekel svoje obžalovanje, da doslej zaradi preskromno odmerjenih sredstev ni mogel ugoditi vsem željam in zahtevam. Upa pa, da se bo dalo s skupnim pritiskom odbora in resnega ministra na finančno upravo vsaj za bodočnost doseči kaj več.

Za ministrom Uzunovićem se je oglašil za besedo posl. dr. Kulovec. Njegova kritika dosedanjega gospodarskega sistema pri javnih delih je bila neizprosna in je napravila tudi na vladno večino globok vtis. Grajal je predvsem princip, po

jo globke etične korenine našega pokreta.

Zato bo moralo srbstvo pridobiti najprej dušo našega naroda (pritrdjevanje); toda tega ne bo doseglo z nemoralnimi sredstvi, s korupcijo in podkupovanjem, še manj s silo bajonetov ali z izstradanjem naših kulturnih naprav, najmanj pa z usiljevanjem cirilice in srbskega jezika — ampak samo s tem, da preobrazi svojo lastno miselnost, svoj mentalitet. Burno pritrdjevanje.) Ko bo naš narod videl, da bratstvo ni samo maska, da se lože pride v shrambo soseda in brata, ampak resničen čut, takrat bo zopet tako iskreno objel svojega srbskega brata, kakor ob prevratu, ko smo v bratstvu videli — svoj evangelij in svoj program.

Ker se pa tak preokret ne bo izvršil in tudi ne more izvršiti čez noč in še dolgo ne, zato pa moramo vse dotlej ostati to kar smo, avtonomisti, ki zahtevamo: da na svoji zemlji ostanemo svoj gospod! (Živahno odobranje.)

(Konec sledi.)

katerem se je delalo doslej in se še dela, da se namreč krijejo izdatki za silne investicije iz tekočih dohodkov in ne z dolgoletnimi investicijskimi posojili, kakor to delajo po vsem svetu. Od velikih investicij imajo korist še pozni rodovi in je zato popolnoma pravično, če se stroški za take investicije ne nalože le sedanjim, ampak tudi poznejšim generacijam.

Druga krivica sedanjega režima obstoji v tem, da se skoro ves investicijski kredit potroši za Srbijo, plačujejo ga pa večinoma prečani. Grade se železnice, toda le v Srbiji. Grade se mostovi, toda le v Srbiji. Sedaj pa se ozrimo v Slovenijo: Koliko železnic je država začela graditi v Sloveniji? Noben! Isto je z mostovi, isto s cestami. Ko bi se vsaj to, kar smo prinesli s seboj v novo državo, pošteno vzdrževalo, a niti za popraviljanje in za vzdrževanje starih dobrin se državna uprava ne briga, dasiravno je iz vsake strani državnega proračuna razvidno, koliko in kako redno Slovenija plačuje! Celokupni kredit ministrstva za javna dela znaša 434 milijonov dinarjev, od te vsote pa je določenih samo za Srbijo 231 milijonov dinarjev, a v tej vsoti še niso všeti stroški za ogromno število uradništva tega resora v Srbiji! Ze iz teh podatkov je razvidno, kako malenkostne morajo biti vsote, ki odpadejo na druge pokrajine.

Dalje govori posl. dr. Kulovec o o cestarijih. Srbija te institucije ne pozna. Zato ni čudno, če Srbija nikdar ni imela in tudi ne bo imela dobrih cest, ker se nihče zanje ne briga. Zato je ves denar za neštne ceste v Srbiji vržen takorekoč v vodo, ker mora tudi najnovejša in najboljša cesta razpasti, če je nihče ne popravlja in ne skrbi za njo. A tudi v Sloveniji bomo s svojimi cestami kmalu tam, kjer so Srbi, če bo vlada cestarje slabo plačevala ali pa celo odstavljala, namesto da bi zanje primerno skrbela. Za slovenske cestarje zahteva posl. dr. Kulovec primerno zvišanje plač, da bodo mogli vestno opravljati svojo službo.

Se en značilen primer dvojne mere je omenil posl. dr. Kulovec: Za zgradbo belgrajske medicinske fakultete predvideva proračun 10 milijonov dinarjev. »Smatram,« je dejal dr. Kulovec pri tej priliki, »da je ta postavka popolnoma v redu, ker je namenjena za kulturno ustanovo. Lahko dovolite v ta namen še več. Odločilo pa zahtevam, da državna uprava tudi nam v Sloveniji da, kar je naše, ker imamo tudi mi svoje potrebe.«

Po kratki debati so bili krediti za Srbijo z malimi izpremembami sprejeti, ravno tako krediti za Črno goro.

Ultimativna nota bolgarski vladi.

Belgrad, 5. novembra. (Izv.) Včeraj so se vršila v ministrstvu vnanjih zadev ves dan važna posvetovanja o vsebini note, ki bi jo naj izročil naš poslanik v Sofiji že danes v ponedeljek bolgarski vladi zaradi napada na našega vojaškega atašeja v Sofiji. Po dolgem posvetovanju so sklenili noto sledeče vsebine:

1. Bolgarska vlada se mora pri našem poslaniku v Sofiji opravičiti.
2. Bolgarski vojni minister se mora osebno opravičiti pri našem voj. atašeju.
3. Naši državni zastavi mora pred poslopjem našega poslanništva v Sofiji izkazati poseben vojaški oddelek vse vojaške časti.
4. Bolgarska vlada mora uvesti strogo preiskavo glede atentata in se mora obvezati, da bo krivce kar najstrožje kaznovala.
5. Mirovno razsodišče v Haagu naj določi višino odškodnine, ki jo bo morala plačati bolgarska država naši državi.

To noto je izročil naš poslanik v Sofiji g. Rakić danes ob 11. uri bolgarskemu ministrstvu vnanjih zadev Kalfovu. Naša vlada zahteva odgovor na prve tri točke tekom 48 ur.

RAZBURJENOST V BELGRADU.

Belgrad, 5. novembra. (Izv.) V Belgradu je vladalo tudi včeraj veliko razburjenje zaradi sofijjskega atentata. Razburjenje je bujskajoča pisava nekaterih belgrajskih listov še netila, tako da je bila nevarnost, da bodo razljuteni ljudje napadli bolgarsko poslanništvo v Belgradu. »Orjuna« in »Srnao« sta baje zares pripravljali tak napad, vsled česar je poslopje zastražil močan oddelek žandarmerije.

Belgrad, 5. novembra. (Izv.) Danes se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri je minister za zunanje zadeve dr. Ninčić poročal o noti bolgarski vladi, na katero naša vlada ni do sedaj prejela še nobenega odgovora.

Zakon o sodnikih.

Belgrad, 5. nov. (Izv.) Na današnji seji zakonodajnega odbora je zahteval poslanec dr. Hohnjec, da se postavi na dnevni red kot prva točka zakon o sodnikih in ne zakon o ustroju sodišč. Svojo zahtevo je utemeljeval z okolnostjo, da je zakon za sodnike že izdelan in bi se ga dalo lahko v kratkem rešiti, kar bi bilo tudi za gmojni položaj sodnikov velikega pomena, zakon o ustroju sodišč pa je nepopoln in bo treba mnogo časa, predno bo mogel naštati postati zakon. Minister dr. Perić je priznal važnost zakona o sodnikih in pritrdil, da je treba gmojni položaj sodnikov izdatno izboljšati s primernimi dokladi, kljub temu pa se je večina odbora odločila, da pride prvi na vrsto zakon o ustroju sodišč.

Verska vzgoja v šoli.

Belgrad, 5. novembra. (Izv.) Z ozirom na posebno vest »Učiteljskega Tovariša«, da je znana naredba prosvetnega ministra o verski vzgoji za Slovenijo ukinjena, sta poslanca dr. Hohnjec in dr. Kulovec postavila na prosvetnega ministra vprašanje, v katerem pozivata prosvetnega ministra, da odgovori na sledeče točke: 1. Komu je bila naredba namenjena; Ali za celo državo, ali le za Srbijo; 2. Ali je naredba še v veljavi in za koga; 3. Ali velja tudi za Slovenijo, in 4. Če naredba za Slovenijo ne velja, zakaj smatra minister tako naredbo za Slovenijo za nepotrebno?

RADIČI IN DRUŠTVO NARODOV.

Belgrad, 5. novembra. (Izv.) Danes je g. Mantoux, šef političnega oddelka pri Društvu Narodov, sprejel tukajšnje žurnaliste. Eden od žurnalistov ga je vprašal, ali je Društvo Narodov sprejelo kakšne peticije od g. Radiča in če jih je vzelo v pretres. G. Mantoux je odgovoril, da Društvo Narodov Radičeve stranke ne smatra kot narodno manjšino, ampak kot politično stranko, vsled česar njegovih peticij ni moglo vzeti v pretres.

NEMIRI V BERLINU.

Berlin, 5. novembra. (Izv.) Včeraj je prišlo v Berlinu zaradi splošnega pomanjkanja živil do velikanskih druginjskih izgrezov. Sestradana množica je navalala v prvi vrsti na pekarijo, potem na mesnice in na trgovine z oblekami in obutvijo. Policija je bila skoro brez moči. Izgredi še trajajo.

BREZPOSELNOST V NEMCIJI.

Berlin, 5. novembra. (Izv.) Veliki Tysenov koncern je vsled pomanjkanja izplačil odpustil vse delavce.

BIVŠI NEMŠKI PRESTOLONASLEDNIK.

Berlin, 5. novembra. (Izv.) Nemška vlada je bivšemu nemškemu prestolonasledniku pod gotovimi pogoji dovolila, da se naseli na svojem posestvu v Šleziji.

POINCARÉ UPA.

Tulle, 5. novembra. (Izv.) Poincaré je imel danes tukaj govor, v katerem se je dotaknil raznih notranjepolitičnih vprašanj Francije. Opozarjal je, da čaka parlament še mnogo dela: ugotoviti bo treba državni proračun, sprejeti nov volilni red in posvetovati se o bodoči organizaciji armade. Vsi ti važni zakoni pa stopajo v ozadje pred zanimanjem za vnanji položaj Francije. V vnanji politiki so si vsi Francozi edini, in to je najboljše jamstvo za uspeh, ki ga bo Francija tudi dosegla.

AMERIKA ZA EVROPO.

Pariz, 5. novembra. (Izv.) Pri neki nagrobni slavnosti na čast padlim ameriškim vojakom je govoril tudi poslanik Zedinjenih držav v Franciji Harrick, ki je dejal med drugim, da ravno ta slavnost dokazuje neresničnost trditve, da se Amerika brigala za Evropo l. 1914., tako bo ostala sebi dosledna tudi sedaj, da se ohrani to, za kar se je Amerika borila.

London, 5. novembra. (Izv.) Po poročilih iz Washingtona so presojali tamkaj položaj glede nove konference splošne precej optimistično. Po znanem govoru Poincaréjevem, v katerem je zahteval razne pridržke, pa se je pojavila v vodilnih ameriških krogih neka nervoznost glede uspeha. Upajo, da se bo položaj razčistil po sestanku francoskega poslanika Jusseranda z državnim tajnikom Hughesom.

Dnevne novice.

— Ljubljanska kreditna banka nas glede na tendenciozna poročila nekaterih zagrebških listov prosi objave, da ima za svoje terjatve proti Beogradski ujedini banki v Belgradu popolno kritje.

— Vreme. Od začetka marca do konca oktobra t. l. je bilo 173 lepih in 72 deževnih dni.

— Rešilno delo jugoslovanske ladje. Jugoslovanski parnik »Zorac«, last društva »Oceania«, je 30. septembra t. l. v ranem jutru plul

v angleškem Kanalu med East in South Godweinom. S parnika so opazili ostanke neke ladje in kapitan je takoj ukazal, da plujejo v bližino in doženo, ako ni morda kje kak ponesrečenec. Res so kmalu zaslišali pojemajoče klice na pomoč in opazili človeka, ki se držeč za neko desko z zadnjimi močmi boril z valovi. Zorino moštvo je moza spravilo na parnik, kjer se je onesvestil. Se-le čez dva dni se je toliko okrepil, da je mogel govoriti. Povedal je, da je kot lastnik ribiške ladje lovil ribe, ko je v megli priplul velik parnik in z vso silo zadel v jadralnico, tako da se je razsula. Sam se je oprl razbitne, ki mu je prišla pod roko, kaj je z ostalim moštvom, ne ve. »Zorac« je angleškega ribiča izkrcal v Benetkah in ga izročil tamkaj angleškemu konzulatu.

— Vreme v Dalmaciji je tako toplo, da se ljudje še vedno kopljejo v odprtem morju. Na Vernih duh dan so se vršile plavalne tekme. Takih vremen niti stari ljudje ne pomnijo.

— Narodni dar književnika. V Splitu se je osnoval odbor, ki zbira prispevke za narodni dar književniku Dinku Simunoviću pod geslom: Dar v življenju je več vreden nego spomenik po smrti.

— Osebnost. Za višjega deželnosodnega svetnika na deželnem sodišču v Šibeniku je imenovan vpokojeni deželni sodni svetnik dr. Ante Dulibić.

— Izpembe v poslovanju mitnic v Zagrebu. Zaradi pospešenja prometa je zagrebška mestna mitniška oblast odredila, da se plačujejo poslej mitniške pristojbine za blago, ki dospe po železnici, takoj na kolo-dvoru, predno se blago dvigne iz skladišča. Pristojbine se plačujejo temeljem carinskih in prevoznih listin ter fakture. Za tranzitno blago se vžitina ne bo pobirala, ako se blago pravočasno pravilno naznani vžitinske-mu uradu.

— Miramar. Ze začasa vojne je uprava Miramara začela iz gradu odvažati dragoceno opravo, tako da je sedaj mnogo prostorov popolnoma golih in praznih. Italijanska oblast je grad s parkom sploh zanemarila. Se-le v zadnjem času se je za Miramar zainteresiral sam ministrski predsednik Mussolini in ukazal, da se vsi nasadi in naprave zopet najskrbneje uredi in negujejo. Italijanska vlada je tudi posredovala avstrijsko, naj gradu vrne opravo, a doslej ni uspeha.

— Novo katoliško semenišče v Vojvodini. Subotička mestna občina je sklenila, da odstopi za novo katoliško duhovsko semenišče zgradbo kmetijske šole pri Paliću.

— Ogenj v Zagrebu. 3. t. m. je nastal ogenj v hiši kanonika Horvata v Zagrebu. Ogenj so po daljšem trudu gasilcev pogasili, vendar je škoda znatna, ker so zgorele večje zaloge živil.

— Kompletna vinska sesalka (pumpa) prav poceni naprodaj pri gostilničarju Jos. Cotič, Martinova cesta, Ljubljana (7082).

Štajerske novice.

š Apostolski administrator za Prekmurje in Mežiško dolino. Iz Maribora se nam poroča: Sveta stolica v Rimu je odločila, da bodi s 1. decembrom t. l. lavantinski škof apostolski administrator tudi v Prekmurju in v Mežiški dolini.

š Obmejna komisija, ki sestoji iz zastopnika avstrijske in jugoslovanske vlade je od 20. oktobra naprej na delu, da na novo uredi mali obmejni promet. Dosedaj se je složila v zadevi ribolova, izrabe vodnih sil in regulacije reke Mure. Prepovedala je črto od Špilja do Radgone. Od danes naprej rešuje enaka vprašanja na reki Dravi na Koroškem. Nato bo poslovala v Mariboru, da uredi sporna vprašanja glede obmejnega prometa. Odposlanec Jugoslovanskega kluba posl. Žebot je te dni predložil komisiji predloge, ki merijo na to, da se mali obmejni promet olajša, a pas 10 km razširi na 25 km. Ko bodo pa vprašanja korekture protokola o obmejnem prometu izvršena, bo komisija predložila sporazumni protokol vladi v Belgradu in na Dunaju v končno rešitev. Posebno z ozirom na vinski krizo je potrebno, da se pritisk na Avstrijo, da zniža oziroma opusti uvozno carino na vino iz obmejne cone.

š Zmagata pristavev SLS pri volitvi delegatov kmetijske podružnice v Mariboru. Dne 4. t. m. se je vršil občni zbor kmet. podružnice za Maribor in okolico. Šumarski nadsvetnik Urbas je predaval o gozdarstvu. Udeležba je bila zadovoljiva. Glavna točka dnevnega reda je bila volitev delegatov. Nam nasprotne stranke JDS, SKS in NRS so nastopile pod firmo »zdržene napredne stranke« skupno proti SLS. Glavni tajnik JDS Vekoslav Spindler in tajnik SKS ing. Vedernjak sta razposlala vsem članom, tudi našim, pozive, naj volijo listo združenih naprednjakov. Ob določenih uri so res imeli združeni večino. Vodil jih je znani g. Džamonja in ing. Vedernjak. Okoli pol 10. ure so prikorakali pod vodstvom župana Fluherja vrli našinci od Sv. Petra.

š Zdržene flume je upadla korajža in so začeli zapuščati bojno polje. Drug za drugim so zginili iz dvorane. Pustili so samo svojih 6 mož za kontrolo. Tako je lista SLS (Žebot, dr. Jerovšek, Velker, Thaler) dobila 51, a združeni samo 4—5 glasov. Naši so držali vsi brez izjeme vzorno disciplino.

Menda so se vodje JDS in SKS skupno z radikalijo takrat zopet prepričali, da jih ljudstvo na celi črti odklanja.

š Tihotapstvo dinarjev v Nemško Avstrijo. Na moštvo čez Muro pri Radgoni je finančna straža dne 2. novembra ujela Nemca, ki je nesel 20.000 Din v Nemško Avstrijo. Dinarje je nakazala podružnica Slavenske banke v G. Radgoni Centralni banki nemških hranilnic v nemški Radgoni. Vrši se stroga preiskava.

— Zupnijo Porezno ob Dravi je dobil tamkajšnji upravitelj g. Marko Sagar ter bo 1. decembra v Marenbergu inštaliran.

Primorske novice.

p Odlok o odpravi slovenske realke in gimnazije v Idriji. »Gazzetta Ufficiale« od 31. oktobra 1923. objavlja kr. odlok od 27. septembra 1923. št. 2245, s katerim se odpravljajo slovenske srednje šole v Italiji. Odlok se glasi: Čl. 1. S. l. oktobra 1923. sta kr. tehnična šola in kr. tehnični zavod (nižje in višje realke. Op. ur.) v Idriji s priključenimi gimnazijami tečaj odpravljeni. — Čl. 2. Z istim dnem se priključi h kr. tehničnemu zavodu »Antonio Zanon« v Vidmu tečaj za nižje razrede s slovenskim učnim jezikom. — Čl. 3. Z drugim ukrepom se bodo določile izpembe v organizaciji kr. srednješolskih zavodov, katere zahteva pričujoči odlok. — Čl. 4. Pouk v tečaju, ki se ustanovi v smislu čl. 2. pričujočega odloka, se poveri stalnim učiteljem odpravljenega tehničnega zavoda v Idriji, ki imajo popolno usposobljenost. Za učitelje imenovanega učnega zavoda, ki ostanejo brez namestitve, bodo veljali predpisi kr. odloka od 11. marca 1923., št. 683. Prehodne določbe. Čl. 5. Kljub temu ostanejo odprti v šolskem letu 1923-24 zadnji trije razredi kr. tehničnega zavoda v Idriji, v šolskem letu 1924-1925 tretji in četrti ter v šolskem letu 1925-26 samo četrti razred.

p Razpust trentinskega začasnega deželne odbora. Rimska vlada je izdala kraljevski odlok, s katerim razpušča začasni deželni odbor v Tridentu. Tako izginjajo zadnji ostanke nekdanje samouprave.

p Italijanščina — edino dopustni uradni in javni jezik. Tridentinski prefekt je izdal dva odloka: z enim uvaža italijanščino kot edino dopustni uradni jezik po vseh uradih, šolah in občinah, z drugim pa določa, da morajo biti vsi proglašeni, razglasi, opozorila, napisi, tabele, sezname in spisi, ako so namenjeni javnosti ali javno razobešeni, pa naj se tudi tjejo zgolj zasebnih interesov, sestavljene izključno v uradnem italijanskem jeziku. S tem hoče Italija nemški jezik na Južnem Tirolskem vsaj v javnosti enostavno izbrisati. — Kaj se javlja izza brda?

Odprto pismo g. dr. Plešiču.

G. prof. dr. Plešič!

Dasi se ista še nikdar križali najini poti, ste vendar čutili g. profesor potrebo imenovati v svojem nečednem elaboratu, — v dragocenem, vernem zrcalu Vaše močlasti — objavljenem v zadnji številki belgajste revije »Misao«, poleg drugih, ne najslabših slovenskih imen, tudi moje ime. Z gesto, ki Vam je pač prirojena, in ki bi bila vredna boljšega čina, razglašate srbski oficijelni in neoficijelni javnosti, da sem pristopil k narodno-socialistični stranki, da sem najhujši separatist na medicinski fakulteti v Ljubljani in da se borim za fakulteto edinele s stališča separatizma.

Ker sem prepričan, da je srbski javnosti pač irelevantno, kateri stranki pripadam in dali je med stototiči avtonomistično orijentiranih Slovencev tudi moja oseba, ni zame dvoma, da tudi Vam ni na tem, kaj sem po svojem političnem naziranju, marveč na tem, da udarite v moji osebi medicinsko fakulteto, ki Vam je s celokupno univerzo vred boleč trn v peti. Zakaj?... to čvkaže že vrabci raz strehe na Poljanah. Vaš namen je bil, — bomo odkriti — predstaviti ravno sedaj, ko ima priti drž. proračun in vseuč. zakon v parl. v razpravo in prevedba državnih nameščencev (univ. profesorjev) do realizacije, našo univerzo, v kateri vidim jaz simbol našega osvobođenja od bivše Avstrije, kateri ste vi, g. profesor, o priliki svoje promocije sub auspiciis imperatoris, svečano obljubljali večno udanost, — predstaviti torej našo univerzo odločujočim belgajskim krogom kot torišče nemško orijentiranih, državi nevarnih elementov, kot zavod, ki naj se čim prej ukine ali pa vsaj nekateri člani zavoda upokojijo.

Ali veste g. profesor, kako se imenuje tako početje med močmi, kojih močastost se ne izraža izključno le v nošnji hlač? Če tega ne veste, Vam povem jaz: to imenujejo pošteni ljudje »denuncijanstvo.« In v tej stroki ste v resnici kvalificiran mojster, gospod profesor!

Ljubljana, 6. novembra 1923.

Dr. Alfred Šerko.

Gospodarstvo.

g Jugoslovanska trgovinska agentura v Milanu. Ministrstvo za trgovino in industrijo je odločilo, da se v Milanu v Italiji osnuje pooblašena trgovinska agentura kraljevine SHS. Za načelnika je imenovan Avram Levč, vpok. načelnik iz finanč. ministrstva. Agentura ne bo dobivala državne podpore.

g Gentile ostane. Zadnji čas so po italijanskem tisku krožile vesti, da bo moral naučni minister Gentile zaradi svoje šolske reforme odstopiti. Sedaj po poročajo iz Rima, da je Gentileja sprejel Mussolini in mu izrazil svojo popolno solidarnost. Gentile in njegova reforma sta dobila v tem končnoveljavno najvišjo sankcijo.

g Žitni trg. Na novosadski produktni borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica 327.50 do 330 Din, ječmen 265 Din, oves 220 Din, koruza 245 Din, beli fižol 540 Din, pšenična moka št. 0 525—540 Din, št. 6 370 Din za 100 kg. Tendence mirna.

g Vojni dolgovi. Tekom vojne se je zadolžila Srbija pri svojih zaveznikih za 1868 milijonov frankov (francoskih), kar so posodili zavezniki v gotovini in v naravi. Ta svota presega dvakratno vojno odškodnino, katero moramo dobiti na račun reparacij.

g Zlat denar v Českoslovaški. Kakor poročajo iz Prage je uvedla v promet z inostranstvom Českoslovaška po ideji dr. Rašina zlate dukate, ki so v mali meri prišli tudi v notranji promet.

g Carinski dohodki v drugi desetini meseca oktobra so znašali okrog 64.871.938 Din, ali okrog 5 milijonov Din več kot v prvih desetih dneh.

g Italijanske železnice. Omrežje italijanskih železnic obsega sedaj 21.000 km, napram 18.000 km v letu 1913. Italija razpolaga z 6779 lokomotivami, 11.840 osebnimi in 160.281 tovarnimi vagoni.

BORZA.

Curth, 5. novembra. (Izv.) Devize: Pešta 0.0305, Italija 25.05, London 25.11, Newyork 563, Pariz 32.40, Praga 16.45, Dunaj 0.007925, Sofija 5.15, Belgrad 6.55. — n. a. K 0.007950.

Zagreb, 5. novembra. (Izvirno.) Devize: Pešta 0.45—0.47, Italija 3.86—3.88, London 386—388, Newyork 86—86.75, Pariz 5—5.05, Praga 2.54—2.55, Dunaj 0.121750—0.122750, Zürich 15.4250—15.4750. — Valute: dolar 85—85.50.

Ljubljanske novice.

Ij Ljudsko vseučilišče je začelo serijo svojih predavanj v nedeljo 4. t. m. v zbornični dvorani univerze ob 10. dopoldne. Začetek je bil kaj srečen. Poslušavcev se je zbralo toliko, da so v obsejni dvorani komaj našli prostora. Videli smo zastopnike prosvetnih oblasti, vseučiliške profesorje, laično in duhovsko inteligenco, učitelstvo, dijaštvo in može delavskega stanu. Boljšega dokaza za to, kako živo se naša javnost zanima za probleme moralne in socialne, obnove sodobne družbe, ni moglo biti. Po otvoritvenih besedah akademika g. Čibeja je predaval profesor O. v. a. l. d. o. potrebi nove orientacije. Razgrnil je pred poslušavci v kratkih, a prav do dna segajočih izjavah vse vprašanje potrebe po moralni obnovi modernega človeštva, ki so jim poslušavci z napeto pozornostjo sledili. Začetek predavanj ljudskega vseučilišča je bil tak uspeh, da smemo pričakovati od te naprave najlepših sadov. Predavanja so bodo vršila redno vsako nedeljo in vabimo nanje najširše sloje prebivalstva!

Ij Dovoljen kredit. »Uradni list« z dne 3. novembra objavlja, da je pokrajinska uprava dovolila mestni občini najeti posojilo v znesku 500 tisoč dinarjev za preureditev mestne plinarne na dvolinski sistem pod pogojem, da občina iz dohodkov plinarne plača letno anuiteto po najmanj 54.375 dinarjev, s čemur bi bil dolg v devetih letih poplačan.

Ij Ženska zveza ima svoj sestanek danes ob 6. uri zvečer.

Ij Napad na Dolenjski cesti. V nedeljo dne 4. t. m. okoli 10. ure zvečer, se je izvršil napad pijanlih fantov na mirno družbo, ki se je vračala iz gostilne gospoda Joška Jebračina na Rudniku, sestojela iz gospoda računskega uradnika delegacije ministrstva financ in stud. trgovske akademije Kovača Viktorja, gospoda poročnika Vladimirja Jakliča, gospoda absolviranega ekspozitnega akademika Milana Florjančiča in neke dame. Napad bi bil kmalu končan tragično. Policijsko ravnanje se naproša, da odredi, da njegovi organi, posebno ob sobotah in nedeljah zvečer pogostoma patrolirajo po Dolenjski cesti, ki je kaj pripravna za napade.

Orlovski vestnik.

Šentpeterski Orel v Ljubljani. V sredo fantovaki večer. Bratje, poskrbite za polnoštevilno udeležbo.

Orel Krakovo-Trnovo ima danes redno mesečno telovadbo. Udeležba za vse člane obvezna. Bog živi! — Načelnik.

Pazite na obilne pene.

ki jih daje Zlatorog-milo! Prati perilo z Zlatorog-milom je veselje, ker odstrani brez truda vsako onesnago. Kdor želi imeti lepo perilo, naj torej vzame samo Zlatorog!

Jamskega paznika

z dovršeno rudarsko šolo, mlajšo moč, IŠČEMO. Ponudbe s prepisi spričeval na RUDNIŠKO RAVNA-TELJSTVO RAJHENBURG, Slovenija.

Izurjena šivilja

na obleke in perilo, IŠČE DELA po hišah. Prevzame tudi na dom. — Naslov pove uprava «Slovenca» pod številko 7090.

Dotična oseba, ki je dne 4. novembra t. l. odpeljala iz veže gostilničarja Ivana Ramovža v Stožicah št. 51 kolo znamke «Adler», je dobro znana, ter se pozivlja, da ga tekem 3 dni vrne, ker drugače se bo proti njej sodnijsko postopalo. 7089

TONČIKA KRAJNC

TONE ŽMAVC
POROCENA
VEL. GRADIŠTE // BOČNA
29. X. 1923

Kontoristinja

zmožno korespondence, stenografije (slov. in nemške) ter stroje-pisja IŠČEMO za pisarno v Ljubljani. — Ponudbe pod «DOBRA MOČ 7070» na upravo lista.

Krščanskomislečo žensko

IŠČEMO, ki bi vodila v društvu gospodinjstvi tečaj. — Pojasnila daje vsak dan od 11—2 ure ga. Golob, Prisojna ul. 1.

Voznike

Iščemo za prevažanje OPEKE. — Poizve se na DUNAJSKI CESTI št. 28. I. CERNE. 7084

PRIMA**frapistovski SIR**

prodaja na drobno in debelo po najnižjih dnevnih cenah Hrvatska seljaška mlekarica zadruga, OBOROVO, pošta ORLE, Hrvatsko. 7097

Najugodnejšo ceno in ugodne takojšnje plačilne pogoje za

KOSTANJEV LES

nudi lesna tvrdka

Ernest Marinc - Celje

ZRINSKO-FRANKOPANSKA 4.

Sprejme tudi več NAKUPOVALCEV v raznih krajih. 7094

SOBO z električno razsvetljavo

dva SOLIDNA GOSPODA z akadem. izobrazbo. Ponudbe na upravo pod «Soba».

NAJFINEJŠA NAMIZNA**jabolka voščenke**

v zabojih okoli 60 kg ODDAJA na zaboje po Din 3.75 za kg z zabojem vred Fran POGAČNIK, Ljubljana, Dunajska c. 36.

POZOR! POZOR!

Amerikanci, obrtniki!

Trgovska hiša, enonadstropna na glavnem trgu v Cerknici z vsem trg. inventarjem: v pritličju kuhinja, soba in trg. lokal s kletjo, v I. nadstropju 5 sob. K hiši spada poslopje s 3 sobami, kuhinjo, malim vrtom, hlevom za 18 glav živine in vodovodom, skladišče za nekoliko vagonov blaga, navadni hlev s trgovsko tehniko, šupa in skedenj z lepim vrtom. Hiši pripada gozdna in pašniška pravica. Pri hiši že vpeljana trgovina z živino. Vprašati: IVAN ZGONC, trgovec v Cerknici pri Raketu. 7096

Snažno sobico (tudi podstrešno), IŠČE za takoj miren gospod. — Ponudbe na upravištvu lista pod: «Čedna sobica». 7025

IŠČEMO V NAKUP**droge za stavb. odre**

v dolžini 8—12 m, 10—16 cm srednje debeline, vrhovi 8 cm, suhe, obeljene. — Ponudbe pod šifro: «KOROŠKA 7085» na upravo.

Kolarstvo v Ljubljani, zelo dobro vpeljeno, ugodno N-PRODAJ. Ponudbe pod «Kolarstvo» na upravištvu «Slovenca». 7103

2 opravi iz hrastov. lesa

po ugodni ceni naprodaj. — Več povedo v škofji ulici 13, III. nadstr., vrata št. 20.

Naprodaj: postelja, nočna omari in umivalnik z zrcali in kamenitimi ploščami, vse v dobrem stanju. Ogleda se med 1. in 2. uro. Slomškova ulica 6, pritličje, levo.

Ležavna posoda

od 13 do 30 hl vsebine, po ugodni ceni N-PRODAJ. — Ponudbe na J. JELENIČ Stara pot 1, Ljubljana. 7093

VILA naprodaj

s prostim stanovanjem 6 sob. — Dopisi pod «VILA 7101» na upravo

Zimsko suknjo

in fino blago za zimsko suknjo prodam. Ulica na grad št. 6, pritličje. 7105

Naprodaj dobro ohranjena kuhinjska OMARA (kredenc) ter OTROŠKA POSTELJICA z mrežo pri rodbini ROTER, Dunajska cesta 25, (hiša Tönnies). 7106

Javna dražba.

V torek, dne 6. novembra ob 2. popoldne se vrši prodaja starega POHIŠTVA na Dunajski cesti št. 9, II. nadstr., levo, 5. vrata. — Kupci vabljeni! 7039

KOVAČE

sprejmejo pri industrijskem podjetju v Sloveniji. Ponudbe s prepisi spričeval je poslati na upravo «Slovenca» pod «Kovači 7060».

Rezanje drv

z motorno žago. — LUDOVIK ILERŠIČ, na Friškovicu, Vojaška ulica. 6650

Zamenjam elektro motor

1½ HP, za elektro-motor od 3 do 5 HP, event. KUPIM. — TRIBUNA F.B.L., Karlovska cesta št. 4, Ljubljana. 7061

Otroški vozički, dvokolesa, mali motorji, šivalni stroji, pneumatika po znižani tovarniški ceni: TRIBUNA F.B.L., Karlovska cesta št. 4, Ljubljana. 7063

Vsled selitve NAPRODAJ

po ugodni ceni: DVE OMARI (zlasti za knjižnico) po 2 m široki, 3,20 m visoki in 45 cm globoki, nekaj POHIŠTVA in DVA KINO-APARATA »Ernemann, Dresden). Vprašajte pri upravi «Slovenca», Jugosl. tiskarna, spodaj. 7047

Svarilo!

Ne kupujte KAMGARN, SUKNO in drugo modno BLAGO, preden si ne ogledate najdovršenejših ČESKIH in ANGLEŠKIH izdelkov pri:

Lenasi & Gerkman LJUBLJANA

ČREVA!

V zalogi imam vse vrste črev po najnižji dnevni ceni. Edino domače podjetje v Sloveniji — Ljubljana. — Se priporočam vsem mesarjem in gostilničarjem. Franc Zupan, črevar, Mestna klavnica.

!!! AUTO !!!

BENCIN OLJE MAST PNEUMATIKA VSA POPRAVILA IN VOZNIJE JUGO-AUTO d. z o. z. v Ljubljani. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi

„VESNA“

Brata POHLIN I. dr.

TVORNICA: vlačnice, ključke, rlinčice za čevlje, kovinskih gumbov itd.

Ljubljana I, poštni predal 126 sprejema vsa naročila, ki se takoj in v vsaki množini izvršujejo. Zahtevajte vzorec in cenik. Pri večjih naročilih popust.

OBLASTV. AVT. CIV. INŽ.

A. STEBI

tehn. pisarna, LJUBLJANA, Dunajska cesta 1 a (v palači Ljublj. kred. banke). Projektira elektr. centrale, posvetuje obične in privatnike ter daje strok. mnenja.

K. Widmayer

pri »SOLNCU« za vodo.

Velika izbira volnenih JOPIK in ČEPIC. Raznovrstno PERILO. Svilnati in drugi ROBCI, SERPE, Manufakturno BLAGO. OBLEKCE in PREDPASNIKI Vsa OPRAVA za novorojenčke. MAJE, NOGOVICE domačega izdelka. VENČKI in ŠOPKI za neveste, KOVTRI, Edina zaloga ABTAHOV (peč) itd. — Na debelo primeren popust. 6298

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 4 dinaric.)

BAKRENO KOTLARSTVO:

«Jugometalija», Kolodvorska ulica št. 18, dvorišče.

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

Ivan Bogataj, konces. elektrotehnično podjetje, Sv. Petra cesta 30.

Jože Markeš, Jesenice 54, Gorenjsko.

KLEPARJI:

Remžgar & Smerkol, Florjanska ul. 13.

Korn T., Poljanska cesta št. 8

KONC. AKUMULATORSKO PODJETJE:

Ivan Hebein, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 14.

STAVB. IN GALANT. KLEPARSTVO:

Ferenc & Fuchs, Ljubljana, Mirje št. 2

MEHANIČNA DELAVNICA:

pisalne, računske, razmnoževalne in druge pisane stroje popravila in prenavlja

Ludovik Baraga, Selenburgova ulica 6/1

PARNA PEKARNA:

Jean Schreya nasled. Jakob KAVČIČ, Gradišče št. 5.

SPEDIJSKA PODJETJA:

«Čehoslovija» d. d., Sodna ul. 3, Tel. 463

Ranzinger R., Cesta na juž. železn. 7—9

TRGOV. Z DEŽNIKI IN SOLNČNIKI:

Mikuš L., Mestni trg 15

TRGOV. Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM:

Fran Erjavec, pri «Zlati lopatic», Valva

zorjev trg št. 7.

ZALOGA POHIŠTVA:

F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta št. 1

Inserirajte v „Slovenca“!**KEKSI PREPEČENI****ČAJNO PECIVO OBLATI**

vsi izdelki iz Rogoške Slatine
direktna detaljna prodaja
v parni pekarni

Viljem Bizjak, Gosposvetska cesta.

Odda se služba oskrbnika

na ljubljanskem pokopališču Sv. Križa. Dolžnost njegova je, opravljati posle CERKVENIKA in GROBARJA. — Nastop službe takoj. Natančnejši pogoji in dohodki se izvedejo pri podpisnem, kjer nase osebno oglašajo prošilci.

Upraviteljstvo pokopališnega sklada

na pokopališču Sv. Križa pri Ljubljani.

Otvoritev trgovine z usnjem

Naznanjamo, da smo otvorili

trgovino z usnjem na debelo in nakup vseh vrst surovih kož.

Priporočamo se cen. naklonjenosti ter zagotavljamo najsolidnejšo postrežbo.

S spoštovanjem

Maschke & Komp.

Ljubljana, Cesta na juž. železnico, za vojašnico vojvoda Mišiča, nasproti špediterju Ranzingerju.

Ivan Zakotnik

mesni tesarski mojster
Ljubljana, Dunajska cesta 46.

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrejša za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.

Gradba lesenih mostov, jezov, mlinov.
Parna žaga. Tovarna furnirja.

Dralle-jeva iluzija

v svežilniku.

Cvetlične kaplje brez alkohola čudovito naravne.
Kapljica zadošča.

Glavna zaloga za preprodajalce:

„Jsis“ d. d. odd. Jurij Dralle, ZAGREB,
Palmotičeva ulica št. 66.

Šmarnice,
vijolice,
vrtnice,
španski,
bezeg,
heliotrop,
popiji (tropi-
čni mak)
itd.

Zahvala.

Ob prebriski izgubi svojega nepozabnega soproga, brata, svaka, in strica, gospoda

Mr. Ph. Vinka Procházka

lekarnarja

izrekam vsem cenj. udeležnikom, ki so ga spremili k večnemu počitku, svojo najiskrenejšo zahvalo.

Posebno se zahvaljujem g. zdravniku Dr. Šlechtu za njegovo veliko brezprimerno požrtvovalnost ob času bolezni ranjkega, dalje g. lekarnarjem za časteče spremstvo in veliko zbirko, darovano v tako plemenit namen, g. častnikom, muziki Drav. div. obl. in vojaštvu, g. apotekarskim sarađnikom za krasen venec, enako «Česki obci», Sokolu II. in Ribarskemu društvu. — Najiskrenejša hvala vsem darovalcem vencev in cvetja in za ustno in pismeno izražena sožalja.

V LJUBLJANI, dne 3. novembra 1923.

ZDENKA PROCHÁZKOVA, lekarnarjeva udova.

Stanka pl. Kappus-ova roj. Švigelj javlja v svojem in imenu svojih otrok Vlaste, Janeka in Stanke, ter v imenu rodbine pl. Kappus-ove in Švigelj-nove pretužno vest, da je njih nepozabni mož, oče, sin, brat, zet, svak in stric

Ivan pl. Kappus

danes, previden s Svetotajstvi ob pol 12 dop. mirno v Gospodu zaspal. Pogreb blagopokojnika bo v torek, dne 6. novembra t. l. ob 4 popoldan iz hiše žalosti v Kamni gorici na domače pokopališče.

Kamna gorica, dne 4. novembra 1923.